

NİZİP TİCARET BORSASI ANADOLU LİSESİ

TC İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

SINAVLARA HAZIRLIK DERS NOTLARI

YUSUF TEMUR

Türk İnkılabına Giriş, Temel Kavramlar

İnkılap Nedir?

Bira halk hareketi sonucunda mevcut düzenin zorla yıkılarak yerine daha modern ve çağdaş bir düzenin kurulmasıdır.

İnkılabın Safhaları Nelerdir

a) Fikri hazırlık safhası: Bu safhada yazarlar, düşünürler mevcut yönetimi eleştirerek yeni yönetimlerden bahseder ve halkı aydınlatırlar.

b) İhtilal (eylem,aksiyon) Safhası: Fikirlerin artık harekete geçirildiği dönemdir. Mevcut düzen halk hareketi sonucunda değiştirilir.

Uyarı: Türk inkılabının aksiyon safhası Amasya Genelgesi ile birlikte başlamıştır.

c) İnkılap Safhası: Bu aşamada çağın ihtiyaçlarına cevap veremeyen kurumlar yıkılarak yerine modern ve çağdaş kurumlar oluşturulur.

Türk İnkılabının Özellikleri

- 1- Ulusal egemenlik ve ulusal bağımsızlık birlikte yürütülmüştür.
- 2- Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuştur.
- 3- İlerleme ve yenileşmeye açıktır.
- 4- Fikri ve ideolojik hazırlık safhası yoktur.
- 5- Türk inkılabını hazırlayan ve uygulayanlar aynı kişilerdir.

İslahat Nedir?

Devlet yapısında veya kuruluşlarında eskimiş ya da bozulmuş olan kısımların iyileştirilmesidir.

İhtilal Nedir?

Bir ülkenin siyasal, sosyal ve ekonomik yapısını veya yönetim düzenini değiştirmek amacıyla kanunlara uymaksızın cebir ve kuvvet kullanarak yapılan geniş halk hareketi.

Örnek: Fransız İhtilalı, Bolşevik İhtilalı

Darbe: Bir ülkede baskı kurarak, zor kullanarak veya demokratik yollardan yararlanarak hükümeti istifa ettirme veya rejimi değiştirecek biçimde yönetimi devirme işi.

Örnek: 1960 Darbesi, 1980 Askeri Darbesi

OSMANLIYI KURTARMA ÇABALARI VE FİKİR AKIMLARI

OSMANLILIK

—Osmanlı sınırları içerisinde yaşayan herkesin dil, din, ırk farkı gözetilmeksizin Osmanlı vatandaşı kabul edilmesidir.

—Fransız ihtilaliyle başlayan milliyetçilik fikrine karşı oluşturulmuştur.

Temsilcileri

Namık Kemal

Şinasi

Ziya Paşa

—Balkan Savaşlarının kaybedilmesiyle bu akım etkisini kaybetmiştir.

İSLAMCILIK(Ümmetçilik, Panislamizm)

—Bütün Müslümanların halifenin etrafında toplanması gerektiğini savunan düşüncedir.

—II.Abdülhamid tarafından uygulanmaya başlamıştır.

Temsilcileri

Mehmet Akif

Sait Halim Paşa

—I.Dünya Savaşı'nda Arapların Osmanlı'ya isyan etmesiyle akım geçerliğini kaybetmiştir.

TÜRKÇÜLÜK(Turancılık,Pantürkizm)

—Bütün Türkleri bir arada toplamayı amaçlayan fikir akımıdır.

—Türk birliğinin kurulması amaçlanmıştır.

—İttihat ve Terakki Cemiyeti tarafından savunulmuştur.

Temsilcileri

Ziya Gökalp

Yusuf Akçura

Ahmet Ağaoğlu

—Kafkas Cephesinin kaybedilmesiyle başarısız olunmuştur.

BATICILIK

—Osmanlı'nın ancak batı tarzında kurumlarla hayatta kalabileceğini savunmuştur.

Temsilcileri

Tevfik Fikret

Celal Nuri İleri

Kılıçzade Hakkı Bey

Abdullah Cevdet

ADEM-İ MERKEZİYET(Federal Yönetim)

—Merkezi yönetimin gücünün azaltılarak,yerel yönetimlerin güçlendirilmesini savunan düşüncedir.

—Federal yönetim anlayışını savunur

—Osmanlı devletinde hiçbir zaman uygulanmamıştır

Temsilcisi

Prens Sabahattin

MUSTAFA KEMAL'İN HAYATI

Okuduğu Okullar

Mahalle Mektebi

Şemsi Efendi İlkokulu

Selanik Askeri Rüştüyesi (Ortaokul)

Manastır Askeri İdadisi (Lise)

Harp Okulu

Harp Akademisi

Not: Mustafa Kemal, Harp Akademisinden 1905 yılında Kurmay Yüzbaşı olarak mezun olmuş ve ilk görev yeri olarak **Şam'a** tayin edilmiştir.

Not: Şam'da görev yaptığı süre içerisinde **Vatan ve Hürriyet Cemiyetini** kurmuştur.

Mustafa Kemal'in Fikir Hayatına Yön Veren Şehirler

Selanik: Osmanlı'nın batıya açılan kapısı olarak kabul edilir.

Manastır: Birçok yabancı ülke konsoloslukları burada yer aldığından dolayı Konsolosluklar Şehri olarak kabul edilirdi.

İstanbul: Mustafa Kemal'in eğitim, sosya ve kültürel yönünün gelişmesine büyük katkı sağlamıştır.

Şam: İlk görev yeridir. Arapların Osmanlıya karşı isyan hazırlığı içerisinde olduğunu burada görev yaparken fark etmiştir.

Sofya: Balkan Savaşları'nın ardından Sofya da Ataşemiliter(Askeri büyükelçi) olarak görev yapmıştır.

Mustafa Kemal'in Fikir Yapısını Etkileyen Türk Düşünürler

Mehmet Emin Yurdakul: Mustafa Kemal onun için "Türk milliyetçiliğinin yüce müjdecisi" ifadesini kullanmıştır.

Namık Kemal: Mustafa Kemal, ondan "Türk ulusunun yüzyıllardır beklediği ses" diyerek bahsetmiştir.

Tevfik Fikret: Mustafa Kemal, " Ben inkılâp ruhunu ondan aldım" diyerek söz etmiştir.

Ziya Gökalp: Mustafa Kemal'in "Fikirlerimin babası" dediği kişidir.

Mustafa Kemal'in Fikir Hayatını Etkileyen Yabancı Düşünürler

Jean Jacques Rousseau: Mustafa Kemal'i hukuk devleti, toplumsal dayanışma alanında etkilemiştir.

Montesquie: Mustafa Kemal'in demokrasi ve cumhuriyet gibi ilkeleri benimsemesinde etkili olmuştur.

Voltaire: Mustafa Kemal'i felsefe alanında etkilemiştir.

Mustafa Kemal'in Yazdığı Kitaplar

Takımın Muharebe Talimi

Cumalı Ordugahı

Bölüğün Muharebe Eğitimi

Kumandan ile Hasbihal

Nutuk

Geometri

TRABLUSGARB SAVAŞI (1911)

Savaşın Nedenleri

- İtalya'nın gelişen sanayisi hammadde ve Pazar arayışı
- Trablusgarb'ın coğrafi olarak İtalya'ya yakın olması
- Osmanlı devletinin zayıf olması
- İtalya'nın, Avrupalı devletlerden destek alması

Savaşın Gelişimi

—Osmanlılar, İngilizlerin Mısır'ı işgali nedeniyle ve donanmasının yetersizliğinden Trablusgarb'a yardım gönderememiştir.

—İtalya, Osmanlı'yı barışa zorlamak için Rodos ve On iki adayı işgal etmiştir.

—Osmanlı Devleti cepheye gönüllü subaylarını halkı örgütlemeleri amacıyla göndermiştir.

—Mustafa Kemal, Enver Paşa, Fethi Bey gönüllü olarak katılmışlardır.

—Mustafa Kemal Derne ve Tobrukta, Enver Paşa Trablus ve Bingazi önemli başarılar elde etmiştir.

—Balkan Savaşları'nın çıkmasıyla Osmanlı, İtalya ile anlaşma yapmak zorunda kalmıştır.

Uyarı: Mustafa Kemal, Trablusgarb Savaşı'na "Gazeteci Şerif" takma adıyla katılmıştır.

Uşi Anlaşması (1912)

1- Trablusgarb ve Bingazi İtalya'ya verilecek

—Osmanlı Devleti böylece Kuzey Afrika da ki son toprağını kaybetmiş oldu.

2- On iki Ada geçici olarak İtalya'ya verildi.

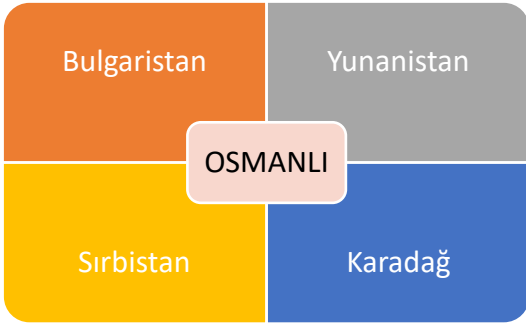
3- Trablusgarb halkı dini yönden Osmanlı halifesine bağlı kalacak

—Bu madde ile Osmanlılar Trablus halkıyla olan kültürel bağlarını devam ettirmek istemiştir.

Uyarı: Trablusgarb Savaşı Mustafa Kemal'in emperyalizme (sömürgecilik) karşı ilk mücadelesidir.

BALKAN SAVAŞLARI (1912-1913)

I. Balkan Savaşı

Savaşın Nedenleri

a) Milliyetçilik akımının etkisi

b) Rusya'nın Panslavizm politikasıyla Balkan uluslarını Osmanlı'ya karşı kışkırtması

—Savaş Karadağ'ın Osmanlı'ya saldırmasıyla başlamıştır.

—Osmanlı girdiği tüm cephelerdeki savaşları kaybetmiştir.

Osmanlı'nın Savaşı Kaybetmesinde;

—Ordu'nun siyasete karışması

—Ordu'nun bir kısmının terhis edilmesi

—Osmanlı'nın güçsüz olması

Bab-ı Ali Baskını (1913)

→I. Balkan Savaşı'nda alınan yenilginin üzerine İttihat ve Terakkicilerin Osmanlı hükümetine karşı düzenlediği hükümet darbesidir.

→Baskın sonunda Kamil Paşa hükümeti yıkılmış yerine Mahmut Şevket Paşa Hükümeti kurulmuştur.

Uyarı: Bab-ı Ali Baskını hükümet darbesi olup rejime yönelik bir girişim değildir.

Londra Antlaşması (1913)

☆ Osmanlı'nın batı sınırı Midye-Enez hattı olarak belirlendi.

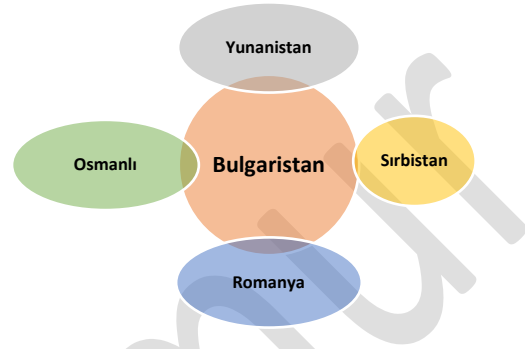
☆ Orta ve Kuzey Makedonya Sırbistan'a verildi

☆ Güney Makedonya ve Selanik Yunanistan'a verildi

Not: Bu antlaşma ile Gökçeada ve Bozcaada dışındaki diğer tüm ege adaları kaybedilmiştir.

Not: I. Balkan Savaşı sonunda **Arnavutluk** Osmanlıdan ayrılarak bağımsızlığını ilan eden son Balkan ülkesi olmuştur.

II. Balkan Savaşı

Not: I. Balkan Savaşı'nda olmayıp II. Balkan Savaşı'na katılan devlet Romanya'dır.

Savaşın Nedenleri

a) Bulgaristan'ın I. Balkan Savaşı'nda çok fazla toprak elde etmesi

b) Balkan devletlerinin toprak paylaşımı konusunda anlaşamamaları

Not: Osmanlı Devleti II. Balkan Savaşı'na kaybettiği toprakları geri almak amacıyla katılmıştır.

• Savaş Bulgaristan'ın yenilgisiyle sonuçlandı

• Osmanlılar Edirne ve Kırklareli'yi geri almayı başarmıştır.

Savaşı Bitiren Antlaşmalar

Bükreş Antlaşması	●Balkan Devletleri kendi aralarında imzalamışlardır.
İstanbul Antlaşması	●Osmanlı Devleti ile Bulgaristan arasında imzalanmıştır. ●Meriç Nehri sınır kabul edilmiş, Doğu Trakya Osmanlıya bırakılmıştır.
Atina Antlaşması	●Osmanlı Devleti ile Yunanistan arasında imzalanmıştır. ●Selanik ve Girit Yunanistan'a bırakılmıştır.
İstanbul Antlaşması	●Osmanlı Devleti ile Sırbistan arasında imzalanmıştır. ●Sırbistan da yaşayan Türklerin haklarının korunması kararı alınmıştır.

Balkan Savaşlarının Sonuçları

- 1) Batı Trakya, Arnavutluk, Makedonya ve Ege adaları kaybedilmiştir.
- 2) Meriç Nehri, Türk-Yunan ve Türk-Bulgar sınırı olarak belirlenmiş ve bugünkü batı sınırimız büyük ölçüde ortaya çıkmıştır.
- 3) Balkanlardan Anadolu'ya yoğun bir göç hareketi başlamıştır.
- 4) Arnavutluk bağımsızlığını ilan etmiştir.
- 5) Ordunun siyasete karışmasının ne kadar tehlikeli sonuçlarının olduğu yakından görülmüştür.
- 6- Balkanlarda Türk azınlığı sorunu ortaya çıkmıştır.

I. DÜNYA SAVAŞI (1914-1918)

Sonuçları itibariyle bütün dünyayı etkilediğinden dolayı dünya savaşı olarak adlandırılır.

Savaşı Genel Nedenleri

- a) Hammadde ve Pazar arayışı(sömürgecilik)
- b) Milliyetçilik akımının etkisi
- c) Rusyanın Panславizm politikası
- d)Devletlerarasında silahlanma yarışı ve bloklaşmaların oluşması.

Savaşın Özel Nedenleri

- a) Almanya ile İngiltere arasındaki ekonomik rekabet.
- b) Almanya ile Fransa arasında ki **Alsace-Loren** mücadelesi
- c) Balkanlarda Rusya ve Avusturya arasındaki **Germen-Slav** mücadelesi

Not: Savaşın başlamasında ön plana çıkan iki devlet **Almanya ve İngiltere**'dir.

Savaşın Başlaması

Avusturya-Macaristan veliahdının Saraybosna ziyareti sırasında bir sırp milliyetçisi tarafından öldürülmesi üzerine dört yıl sürecek olan savaş başlamış oldu.

BLOKLAŞMALAR

İtilaf (Anlaşma)

İngiltere
Fransa
Rusya

İttifak (Bağlaşma)

Almanya
Avusturya-Macaristan
İtalya

Savaş Başladıktan Sonra

İngiltere
Fransa
Rusya
İtalya
ABD
Yunanistan
Japonya

Almanya
Avusturya-Macaristan
İtalya
Osmanlı Devleti
Bulgaristan

Savaşın Başlarında Osmanlı Devleti;

- Tarafsızlığını ilan etti
- Kapitülasyonları tek taraflı kaldırdı
- Boğazları yabancı savaş gemilerine kapattı
- Genel seferberlik ilan etti

Osmanlı'nın Almanya yanında Savaş Girme Nedenleri

- 1- Siyasi yalnızlıktan kurtulma düşüncesi
- 2- Kaybedilen toprakları geri alma arzusu
- 3- İttihatçılarda ki Alman hayranlığı
- 4) Savaşı Almanların kazanacağına inanmaları

Almanya'nın Osmanlı'yı Yanına Alma Nedenleri

- 1- Osmanlının jeopolitik gücünden yararlanmak
- 2) Padişahın halife sıfatından faydalanma düşüncesi
- 3) Osmanlının insan gücünden yararlanmak
- 4- Yeni cepheler açılmasını sağlamak

Not: Yeni cepheler açılırsa savaş geniş bir alana yayılacak böylece Almanların savaş yükü hafifleyecekti.

Osmanlının Savaşa Girmesi

→ Akdeniz de İngilizlerden kaçan **Goben** ve **Breslau** adındaki iki Alman gemisi boğazı geçip Osmanlıya sığınmış, Osmanlı bu gemileri satın aldığı duyurarak gemilerin adını **Yavuz** ve **Midilli** olarak değiştirmiştir.

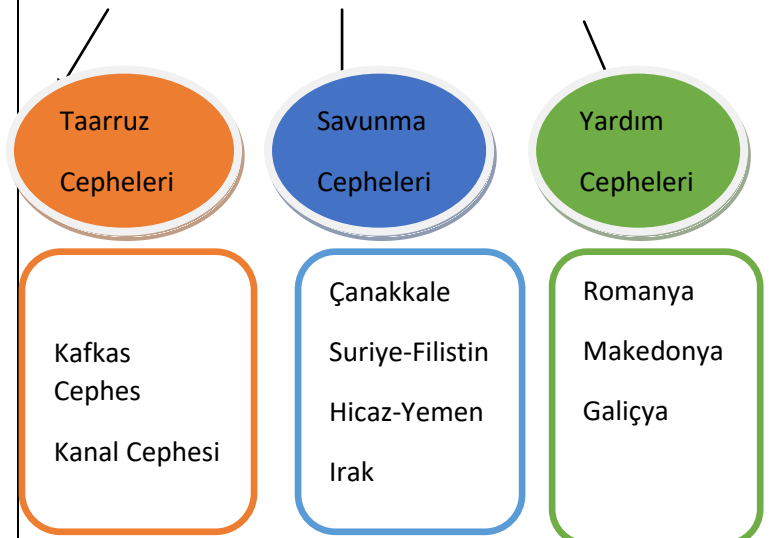
→ Yavuz ve Midilli savaş gemileri Rusya'ya ait **Sivastopol** ve **Odessa** limanlarını bombalamış böylece I.Dünya Savaş'ına resmen katılmıştır.

→ Padişah Sultan Reşad Cihad-ı Ekber ilan etmiştir.

Osmanlının savaşa girmesiyle;

- Savaş geniş bir alana yayıldı
- Savaşın süresi uzadı
- Cephe sayısı artmış, savaş Avrupa dışına çıkmıştır

Osmanlı Devletinin Savaştığı Cepheler

A) TARRUZ CEPHELERİ

Kafkas(Sarıkamış)Cephesi:

☆ Osmanlı topraklarında açılan ilk cephe.

Açılma Nedenleri

- Rusya'nın güneye inmesini engellemek
- Bakü petrolünü ele geçirmek
- Orta Asya Türklerine ulaşarak büyük turan idealini gerçekleştirmek
- Kafkaslar üzerinden Hindistan'a ulaşmak

Sonuçları

→ Türk ordusu Sarıkamış'ta Allahuekber Dağları'nda zorlu kış koşullarıyla başa çıkamamış binlerce askerimiz donarak şehit olmuştur.

→ Ruslar; Muş, Bitlis, Erzurum, Erzincan ve Trabzon'u ele geçirmişlerdir.

→ Çanakkale Zaferinin ardından cepheye sevk edilen Mustafa Kemal Muş ve Bitlis'i Ruslardan geri almayı başarmıştır.

Not: Mustafa Kemal bu başarısından dolayı "Altın Kılıç" Madalyası ile ödüllendirilmiştir.

Uyarı: Kafkas Cephesinde Ruslar'a destek veren ve Türklere karşı katliamlara başlayan Ermeniler için Osmanlı yönetimi 27 Mayıs 1915'te **Sevk ve İskan Kanununu** çıkararak isyana karışmış olan Ermenileri Suriye ve Lübnan'a göç ettirmiştir.

Not: Savaş devam ederken Rusya'da Bolşevik İhtilali başarıyla sonuçlanmış Çarlık rejimi yıkılmıştır. Bunun üzerine Bolşevikler 1918 de Brest Litovsk anlaşmasıyla I.Dünya Savaşından çekildiğini duyurmuştur.

→ Bu anlaşma ile Osmanlı Devleti 1878 Berlin anlaşmasıyla kaybettiği Kars-Ardahan-Batum (**Elviye-i Selase**) geri almıştır.

Kanal (Süveyş) Cephesi

→ Cephe Almanların isteği üzerine açılmıştır.

Açılma Nedenleri

- Mısır'ı İngilizlerden geri almak
- İngiltere'nin Uzakdoğu sömürgeleriyle olan bağlantısını kesmek

Sonuçları

→ Savaş Osmanlı'nın yenilgiyle sonuçlanmıştır.

→ Osmanlı devleti bu cephede halifeliğin gücünden yararlanmak istemiş ancak Araplar İngilizlerin yanında yer almışlardır. Böylece **Ümmetçilik (İslamcılık)** düşüncesi sona ermiştir.

B) SAVUNMA CEPHELERİ

Çanakkale Cephesi

☆ I. Dünya Savaşı'nda tek cephe.

→ İlk kapanan cephe.

Açılma Nedenleri

- İtilaf Devletlerinin Çarlık Rusya'ya yardım götürmek istemesi
- İstanbul ve boğazları ele geçirerek Osmanlı'yı savaş dışı bırakmak
- Savaşı kısa sürede sona erdirmek

Sonuçları

→ Rusya'ya yardım götürülemediğinden Çarlık rejimi yıkılmış Bolşevik rejimi kurulmuştur.

→ Osmanlı Devletinin ömrü uzamıştır.

→ I. Dünya Savaşı'nın süresi uzadı

→ Mustafa Kemal'in tanınmasını sağlamıştır

→ Bulgaristan Almanya'nın yanında savaşa katılmış böylece Almanya ile Osmanlı arasındaki kara bağlantısını sağlamıştır.

Irak Cephesi

Açılma Nedenleri

●İngilizlerin Musul ve Kerkük petrollerini ele geçirmek istemesi

●Kafkaslar üzerinden Rusya'ya yardım götürme arzusu

→Osmanlı ordusu Kutü'l Amare de büyük başarılar elde etmişse de devamı gelmemiş Osmanlı Devleti Musul – Kerkük dışındaki tüm Irak'ı kaybetmiştir.

Suriye-Filistin Cephesi

→Kanal cephesinin devamı niteliğinde sayılmıştır.

→Mustafa Kemal'in I.Dünya Savaşı'nda mücadele ettiği son cephedir.

→Mustafa Kemal bu cephede Yıldırım Orduları Komutanı olarak mücadele etmiştir.

Hicaz-Yemen Cephesi

→İngilizlerin kutsal toprakları ele geçirmek istemesi üzerine yaşanmıştır.

→Mekke Emiri Şerif Hüseyin İngilizlerle işbirliği yaparak Osmanlı'ya saldırmıştır.Böylece **Ümmetçilik** fikri tamamen sona ermiştir.

→Bu cephede **Çöl Kapları** namıyla da bilinen Medine Müdafii Fahreddin Paşa görev yapmıştır.

C) YARDIM CEPHELERİ

Osmanlı Devleti bu cephede müttefiklerine yardım amacıyla Romanya, Makedonya ve Galiçya cephelerinde mücadele etmiştir.

Not: Mustafa Kemal I. Dünya Savaşı'nda;

Çanakkale

Kafkas

Suriye-Filistin cephelerinde mücadele etmiştir.

GİZLİ ANTLAŞMALAR

→I.Dünya Savaşı devam ederken İtilaf devletleri Osmanlı topraklarını kendi aralarında paylaşmak amacıyla bu antlaşmaları imzalamıştır.

→Bolşevikler iktidara geldikten sonra antlaşmaları tüm dünyaya duyurmuşlardır.

İstanbul Antlaşması	●İngiltere-Fransa-Rusya ●Boğazlar ve İstanbul Rusya'ya verilecek
Londra Antlaşması	●İngiltere-Fransa-Rusya-İtalya ●Taraflar değişmesi halinde İtalya'ya On iki adalar ve Antalya çevresi verilmiştir.
Sykes-Picot Antlaşması	●İngiltere-Fransa ●Irak ve Ürdün İngiltere'ye Suriye ve Lübnan Fransa'ya bırakıldı.
Petrograd Protokolü	●İngiltere-Fransa-Rusya ●Doğu Anadolu Bölgesi Rusya'ya verilecek
Mc.Mahon Antlaşması	●İngiltere-Şerif Hüseyin ●Araplar Osmanlıya karşı ayaklanırsa bağımsız bir Arabistan Devleti kurulacaktır.
Saint Jean De Moriente Antlaşması	●İngiltere-Fransa-İtalya ●Güneybatı Anadolu ile İzmir ve çevresi İtalya'ya bırakılmıştır.

Not: Rusya'nın savaştan çekilmesiyle zor durumda kalan İtilaf devletleri ABD'ye başvurmuş bu esnada Almanya'nın ABD'ye ait ticaret gemilerini batırması üzerine ABD savaşa dahil olmuştur.

Uyarı: İtilaf Devletleri ABD başkanı Wilson'un yayınladığı maddeleri kabul edeceklerini belirtmesi ABD'nin savaşa girmesinde büyük bir etkiye sahip olmuştur.

Wilson İlkeleri (8 Ocak 1918)

1- Yenilen devletler yenilen devletlerden toprak ve tazminat talep etmeyecek.

→Yenilen devletlerin antlaşma imzalama süreçlerini hızlandırmıştır.

2-Devletler arasında açık diplomasi kuralları geçerli olacak.

→Gizli antlaşmalara karşı çıkmıştır.

3-Her ulus kendi geleceğini kendisi tayin edecektir.

→Sömürgeciliğe karşı çıkmıştır.

4- Uluslar arası barışı sağlamak amacıyla Milletler Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam) kurulacak.

5- Türklerin çoğunlukta oldukları yerlerde egemenlik hakları tanınacak.

6- Osmanlı topraklarında yaşayan diğer uluslar çoğunlukta oldukları yerlerde kendi kaderlerini tayin edecek.

Savaşı Bitiren Ateşkes Antlaşmaları

Almanya	Rethandes Ateşkesi
Avusturya-Macaristan	Willa Guesti
Bulgaristan	Selanik Ateşkesi
Osmanlı Devleti	Mondros Ateşkesi

Savaş Sonrası İmzalanan Barış Antlaşmaları

Almanya	Versay
Avusturya	Sen Jermen
Macaristan	Triyanon
Bulgaristan	Nöyyi
Osmanlı	Sevr

I.DÜNYA SAVAŞININ SONUÇLARI

- Avrupanın siyasi haritası değişti
- Çekoslovakya,Yugoslavya,Letonya,Polonya,Macaristan, Türkiye gibi yeni devletler kuruldu.
- Dünya üzerinde baskıcı totaliter rejimler ortaya çıktı
Almanya-Nazizm
İtalya-Faşizm
Rusya-Komünizm
- Sömürgeciliğin yerini manda ve himaye aldı
- Dünya tarihinde ilk kez tank,kimyasal silah ve denizaltı kullanıldı.
- Cephe kavramı değişti
- İlk kez Sivil Savunma Teşkilatı kuruldu

MONDROS ATEKES ANTLAŞMASI (30 Ekim 1918)

→Antlaşma Yunanistan'ın Limni adası yakınlarında ki Mondros limanında Agememnon adlı bir denizaltıda imzalanmıştır.

Osmanlı adına → Rauf Orbay

İtilaf Devletleri adına → Amiral Calhrope

Maddeleri

1- Çanakkale ve İstanbul boğazları itilaf devletlerinin denetimine bırakılacak.

- Bu madde ile Osmanlı Devleti fiilen sona ermiştir.

2- Osmanlı orduları derhal terhis edilecek, silahlar en yakın İtilaf birliklerine teslim edilecek.

- Osmanlı toprakları savunmasız hale getirilmiştir.

3- Her türlü haberleşme araçlarına İtilaf devletlerince el konulacak.

- Bu madde ile amaç halkın işgallerden haberdar olmasını engellemek ve kendilerine karşı oluşabilecek halk direnişinin önüne geçmek.

4- İtilaf devletleri güvenliklerini tehlikede gördükleri herhangi stratejik noktayı işgal edebilecek(7. Madde)

- Antlaşmanın en önemli maddesidir.
- Yapılacak olan işgallere resmiyet kazandırılmıştır.
- Osmanlı toprakları işgallere açık hale getirilmiştir.

5- Vilayet-i Sittede(Doğudaki Altı İl) (Bitlis,Erzurum,Elazığ,Sivas,Diyarbakır,Van) karşılık çıktığı taktirde buralar işgal edilecek.(24.madde)

- Bu madde ile Doğu Anadolu Bölgesi'nde bir Ermeni devleti kurulması tasarlanmıştır.

Bitlis

Erzurum-Elazığ

Sivas

Diyarbakır

Van

6- Osmanlının elinde bulunan savaş esirleri serbest bırakılacak, fakat İtilaf devletlerinde bulunan Osmanlı esirleri bırakılmayacak.

- Devletlerarası eşitliğe ters düşülmüştür.

Uyarı: Osmanlı Devletinin şartları ağır olan bu antlaşmayı imzalamasının nedeni Wilson ilkelerine güvenmesindedir.

☆ Mustafa Kemal, Mondros imzalandığı tarihte Suriye'de Yıldırım Orduları komutanı olarak görev yapmaktaydı.

☆ İstanbul'a döndüğünde Ali Fethi Bey ile birlikte **Minber** gazetesini çıkarmış ve halkı bilinçlendirmeye çalışmıştır.

Mondros'a Karşı ilk Tepkiler

a) **İstanbul Hükümeti:** Hükümet kayıtsız şartsız teslim olmuş işgallere karşı herhangi bir tepkide bulunmamış işgallerin geçici olduğuna dair açıklamalarda bulunmuştur.

b) **Mustafa Kemal:** İşgallere karşı çok sert tepki göstermiş, Dolmabahçe önünde demirli olan düşman donanmalarını görünce "**geldikleri gibi giderler**" demiştir.

Halk: İşgallere halk büyük tepki göstermiş mitingler düzenlenmiş, milis güçler oluşturulmuştur.

Mondros'tan Sonra İlk İşgaller

İngiltere	Fransa	İtalya	Yunan
Musul	Adana	Antalya	İzmir
İstanbul	Mersin	Afyon	Manisa
Samsun	Urfa	Muğla	Akhisar
Merzifon	Antep	Kuşadası	Aydın
Çanakkale	Maraş	Fethiye	Tekirdağ
Kütahya	Zonguldak	Konya	
Bilecik	Bursa	Marmaris	
Samsun			

Not: Mondros'tan sonra ilk işgal edilen Osmanlı toprağı **Musul**'dur

Not: İşgallere karşı ilk direniş Fransızlara karşı **Hatay-Dörtayda** olmuştur. (**İlk Kurşun Savaşı**)

PARİS BARIŞ KONFERANSI (18 OCAK 1919)

Toplanma Amacı:

- Yenilen devletlerle yapılacak olan barış antlaşmalarının içeriğini belirlemek.
- Sınırlara çözüm bulmak adı altında Osmanlı'yı kendi aralarında paylaşmak ve bu paylaşımı Yunanistan'ı dâhil etmek.

Sonuçları

- 1- Sömürgeciliğın adı **mandacılık** olarak değıştirildi.
 - 2-Milletler Cemiyeti kuruldu
 - 3- Wilson ilkelerine ters düşmemek adına savaş tazminatı yerine **onarım bedeli** ifadesi kullanıldı.
 - 4- Daha önce gizli antlaşmalarla İtalya'ya vaat edilen İzmir ve çevresi Yunanistan'a bırakıldı.
- Bu olay İtilaf devletleri arasındaki **ilk fikir ayrılığıdır**.

İZMİR'İN İŞGALİ (15 MAYIS 1919)

- Paris Barış Konferansı'nda İzmir ve çevresini elde eden Yunanistan sahte ve asılsız iddialar ile İzmir'i işgal etmiştir.
- İşgalin ilk zamanlarında binlerce Türk katledilmiştir.
- Yaşanan zulme karşı çıkan **Hukuk-ı Beşer** gazetesi yazarı **Hasan Tahsin** (Osman Nevres) Yunanlılara ilk kurşunu sıkmıştır.

Sonuçları

- 1-İzmirin işgaline karşı İstanbul'da Fatih ve Sultan Ahmet'te öncülüğünü **Halide Edip, Mehmet Emin Yurdakul ve Selim Sırrı Tarcan**'ın yaptığı aydınlar tarafından protesto mitingleri düzenlenmiştir.
- 2-Yapılan bu mitingler milli bilincin uyanmasını ve akabinde Kuvay-ı Milliye'nin doğmasını sağlamıştır.
- 3- Tepkiler sonucunda İtilaf devletleri bölgeyi incelemesi adına Amiral Bristol önderliğinde bir heyeti göndermiştir.

Amiral Bristol Raporu

- Yunanlıların İzmir'i işgali haksız gerekçelere dayanmaktadır.
- Bölgede nüfusun çoğunluğu Türklere aittir
- Bölgede ki katliamların sebebi Rumlardır.

Not: Amiral Bristol Raporu Türk Kurtuluş Savaşının haklılığını ortaya koyan **ilk uluslar arası belgedir**.

KUVAY-I MİLLİYE TEŞKİLATI

İşgallere karşı Türk halkı tarafından oluşturulan silahlı birliklerdir.

İlk kez **Ödemiş**'te kurulmuştur.

Kurulma Nedenleri

- a) Mondros'un ardından Osmanlı ordularının terhis edilmesi
- b) Anadolu'da işgallerin başlaması
- c) Azınlıkların saldırgan davranışları
- d) Hükümetin halkın canını ve malını koruyamaması

Kuvay-ı Milliye'nin Yararları

- 1- Yunan ilerleyişini yavaşlatmıştır.
- 2- TBMM'nin otoritesine karşı çıkan ayaklanmaları bastırıştır.
- 3- Düzenli ordunun kurulmasına ortam hazırlamıştır.

Kaldırılma Nedenleri

- a) Yunan ilerleyişini durduramamaları
- b) Belirli bir otoriteye bağlı kalmak istememeleri
- c) İhtiyaçlarını halktan zorla karşılamaya başlamaları
- d) Suçlu gördükleri kişileri kendilerince cezalandırmaya başlamaları
- e) Düzenli orduya katılmak istememeleri

CEMİYETLER

1) Zararlı Cemiyetler

A) Azınlıkların Kurduğu Zararlı Cemiyetler

- Mavri Mira Cemiyeti:** Bizans İmparatorluğunu yeniden kurmak amacıyla Marmara ve çevresinde faaliyet göstermiştir.
- Etnik-i Eterya Cemiyeti:** Batı Anadolu ve çevresinin Yunanlılara bırakılması için faaliyet yürütmüştür.
- Pontus Rum Cemiyeti:** Karadeniz Bölgesinde Rum Pontus devletini yeniden kurmayı hedeflemiştir.
- Hınçak Taşnak Cemiyeti:** Doğu Anadolu Bölgesinde bir Ermeni devleti kurmayı amaçlamıştır.
- Alyans İsrailit Cemiyeti:** Filistin topraklarında bir Yahudi devleti kurmayı hedeflemiştir.

B) Milli Varlığa Düşman Cemiyetler

- Sulh ve Selamet-i Osmaniye Fırkası:** Vatanın kurtuluşunun padişaha ve saltanata bağlılıkla gerçekleşeceğini savunanlar tarafından kurulmuştur.
- İslam Teali Cemiyeti:** Vatanın kurtuluşunun hilafete sonsuz bağlılıkla gerçekleşeceğini savunmuşlardır.
- Hürriyet ve İtilaf Fırkası:** İttihatçılara karşı kurulmuştur. Milli mücadeleye karşı faaliyet yürütmüşlerdir.
- Kürt Teali Cemiyeti:** Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerinde bağımsız bir kürdistan kurmayı amaçlamıştır.
- Wilson Prensipleri Cemiyeti:** ABD mandacılığını savunanlar tarafından kurulmuştur. Osmanlı aydınları tarafından desteklenmiştir.
- İngiliz Muhipler Cemiyeti:** İngiliz mandacılığını savunanlar tarafından kurulmuştur. İstanbul hükümeti tarafından desteklenmiştir.

2) Yararlı (Milli) Cemiyetler

- Trakya Paşaeli Cemiyeti:** Mavri Mira Cemiyetine karşı kurulmuştur.
- Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti:** Doğu da bir Ermeni devleti kurulmasına karşı faaliyet yürütmüştür. Fransızca Le Pays, Türkçe Hadisat ve Albayrak gazetelerini çıkarmışlardır.
- Trabzon Muhafazaa-i Hukuk Cemiyeti:** Karadeniz'de ki Pontus Rumlarına karşı faaliyet yürütmüştür.
- Milli Kongre Cemiyeti:** Dr. Esad Işık tarafından kurulmuştur. Kuvay-ı milliye fikrini ilk kez kullanan cemiyettir. İşgallere karşı basın-yayın yolunu kullanmışlardır.
- Kilikyalılar Cemiyeti:** Çukurova ve çevresinin Fransız ve Ermenilere verilmesini önlemek için çalışmışlardır.
- Redd-i İlhak Cemiyeti:** İzmir'in işgali üzerine kurulmuş silahlı mücadeleyi savunmuşlardır.
- Anadolu Kadınları Cemiyeti:** İşgallere karşı hükümet ve işgal devletlerine protesto bildirileri yayımlamış. Milli orduya para ve malzeme yardımında bulunmuşlardır.

→**Karakol Cemiyeti:** İstanbulun işgali üzerine kurulmuştur. İstanbul'dan kaçırdıkları silahları Anadolu'ya ulaştırmışlardır.

→**Mim Mim Cemiyeti:** Milli mücadele lehine istihbarat çalışmalarında bulunmuşlardır.

→**İmalat-ı Harbiye Cemiyeti:** Milli mücadele sırasında ordunun silah ve mühimmat yapım işlerini üstlenmişlerdir.

Milli Cemiyetlerin Ortak Özellikleri

- Bölgesel kurtuluşu hedeflemişlerdir
- Buldukları bölgelerin Türklüğünü kanıtlamaya çalışmışlardır.
- Halkı örgütlemeye çalışmışlardır.
- Kuruluşlarında milliyetçilik duygusu etkili olmuştur.
- Sivas Kongresinden sonra tüm cemiyetler **Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti** adı altında birleştirilmiştir.

MİLLİ MÜCADELE HAZIRLIK DÖNEMİ

Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı

Samsun ve çevresinde başlayan Türk-Rum çatışmasına son vermek amacıyla IX.Ordu Müfettişi yetkisiyle Samsun'a gönderilmiştir.

Not: Mustafa Kemal aldığı bu geniş yetkiyle Karadeniz ve Doğu Anadolu'da ki tüm askeri ve mülki makamlara emir verme yetkisine sahip olmuştur.

Samsun'a Gönderilme Nedenleri:

- 1- Bölgedeki Türk-Rum çatışmasına son vermek
- 2- Bölgede asayişi sağlamak
- 3- Türklerin ellerinde bulunan silahları toplamak
- 4- Mondros hükümleri gereği terhis edilmeyen birliklerin terhisini sağlamak.

Samsun Raporu

Mustafa Kemal'in İstanbul'a gönderdiği belgedir.

- Bölgede ki asayişsizliğin sebebi Rum'lardır.
- Rumlar zararlı faaliyetlerine son verdikleri takdirde bölge kendiliğinden huzura kavuşacaktır.
- İzmir'in işgali haksız gerekçelere dayanmaktadır.

Havza Genelgesi (28-29 Mayıs 1919)

Genelgenin amacı: İşgallere karşı halktaki milli bilincin ortaya çıkmasını sağlamak.

- 1- İşgallere karşı protesto mitingleri düzenlenecek
- 2- Hükümete ve işgal devletlerine karşı protesto telgrafları çekilecek.
- 3- Rum halkı ile hiçbir şekilde silahlı çatışmaya girilmeyecek.

Uyarı: Buradaki amaç Mondros'un 7. maddesinin uygulanmasının önüne geçmektir.

Not: Genelgenin ardından yurdun dört bir yanında mitingler düzenlenmeye başlamıştır. Bu durum genelgenin başarıya ulaştığını kanıtlamaktadır.

Not: Genelge ile Mustafa Kemal yetkilerinin dışına çıkmış ve İstanbul'a çağırılmıştır. Fakat o bu çağrıya cevap vermeyerek Amasya'ya geçmiştir.

Amasya Genelgesi (22 Haziran 1919)

- Vatanın bütünlüğü milletin bağımsızlığı tehlikededir.
- Kurtuluş savaşımızın gerekçesidir.
- İstanbul Hükümeti üzerine aldığı sorumluluğu yerine getirememektedir bu durum ulusumuzu yok saymaktadır.
- Kurtuluş savaşımızın gerekçesidir.
- İstanbul hükümetine karşı çıkmıştır.

- Vatanın bütünlüğünü, milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.
 - Kurtuluş savaşımızın amacı ve yöntemi belirtilmiştir.
 - Kurtuluş savaşına İhtilal niteliği kazandırmıştır.
 - İleride kurulması planlanan yeni devletin rejimine yönelik ilk sinyaller verilmiştir.
 - Sömürge altında yaşayan uluslara örnek teşkil ettiğinden evrensel bir nitelik taşımaktadır.
 - Her türlü etki ve denetimden uzak milli bir kurul oluşturulmalıdır.
 - Milli mücadelenin kurumsallaşması amaçlanmıştır.
 - Anadolu'nun her bakımdan en güvenilir yeri olan Sivas'ta milli bir kongre toplanmalıdır.
 - Birlik ve beraberliğin sağlanması hedeflenmiştir.
 - Mücadelenin merkezleştirilmesi amaçlanmıştır.
 - Sivas'ta ki kongreye her ilden halkın güvenini kazanmış üç delege katılacak seçilen kişiler herhangi bir olumsuz durumla karşılaştıklarında bunu **milli bir sır** olarak saklayacaklardır.
 - Bu madde ile millet iradesi ön plana çıkarılmıştır.
 - Milli mücadeleyi kişisellikten çıkarmayı amaçlamıştır.
 - Yapılabilecek engellemelere karşı kongrenin gizliliği ve güvenliği sağlanmaya çalışılmıştır.
 - Askerle yerlerini terk etmeyecek ordular kesinlikle dağıtılmayacaktır.
 - Mondros ateşkesine açıkça karşı çıkmış olup ileride bir silahlı mücadelenin başlayabileceği vurgulanmıştır.
 - Doğu illeri adına Erzurum'da bir kongreye düzenlenecek olup bu kongreye katılanlar daha sonra derhal Sivas'a geçmelidir.
- Not:** Mustafa Kemal genelge için Rauf Orbay, Refet Bele, Ali Fuat Cebesoy ve Kazım Karabekir'in imza ve onaylarını almıştır. Bunda ki amacı milli mücadeleyi kişisellikten çıkarıp ordu ve halk desteğini sağlamaktır.
- Not:** Genelgeden sonra Mustafa Kemal İstanbul'a çağrılmış o bu çağrıya da cevap vermemiştir. Amacı müfettişlik yetkilerini biraz daha kullanmaktır.

☆Genelgenin ardından Mustafa Kemal askeri ve mülki makamlara gönderdiği bir yazıda **"Artık İstanbul Anadolu'ya hakim değil, tabi olmak zorundadır"** demiştir.

→Böylece milletin üstünde bir gücün olamayacağını belirtmiştir.

Not: Erzurum'a doğru hareket eden Mustafa Kemal padişahın görevden alam yazısını görünce çektiği bir telgrafla askeri ve sivil tüm görevlerinden istifa ettiğini duyurmuş ve **"sine-i millette bir ferdi mücahid"** olarak çalışmaya devam edeceğini demiştir.

Erzurum Kongresi (23Temmuz-7Ağustos 1919)

Toplanma Amacı: Doğu Anadolu Bölgesi'nin Ermenilere bırakılmasını engellemek.

Toplayanlar: Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti
Trabzon Muhafaza-i Hukuk Cemiyeti

Kararlar

- Milli sınırlar içinde vatan bir bütündür bölünemez.
- İlk defa milli sınırlardan bahsedilmiştir.
- Kuvay-ı milliyeyi etkili, irade-i milliyeyi hakim kılmak esastır.
- Ulusal egemenliğe geçileceğinin vurgusu yapılmıştır.
- Vatanın bütünlüğünün İstanbul hükümeti sağlayamazsa geçici olarak bir hükümet kurulacaktır.
- İlk kez yeni bir hükümetin gerekliliğinden bahsedilmiştir.
- Hükümet üyeleri milli kongre tarafından seçilecektir. Kongre toplanmamışsa bu görevi Temsil heyeti yerine getirecektir.
- Temsil Heyeti ilk kez oluşturuldu.
- Hıristiyan ahaliye siyasi, adli, mali dengemizi bozacak ayrıcalıklar tanınamaz.
- Yabancılara tanınan her türlü ayrıcalığa karşı çıkmıştır.
- Manda ve himaye kabul edilemez.
- Koşulsuz bağımsızlık hedeflenmiştir.

●İşgal amacı güdülmeksizin her türlü dış yardım kabul edilebilir.

●Mebusan meclisi derhal toplanmalı ve hükümet işlerini denetim altına almalıdır.

☆Erzurum Kongresi bölgesel amaçlı toplanan bir kongre olmasına rağmen tüm ulusu ilgilendiren kararlar almıştır. Nedeni Mustafa Kemal'in fikir yapısının kongreye hakim olmasındandır.

Balıkesir ve Alaşehir Kongreleri

Toplanma Amacı: Yunan işgaline karşı alınacak tedbirleri görüşmek.

Bölgesel amaçlı olarak toplanan bir kongredir.

Batı cephesinin oluşmasında etkili olmuşlardır.

Uyarı: Kongrenin yeterince etkili olamamasının nedeni Mustafa Kemal gibi birleştirici bir liderden yoksun olmalarıdır.

Sivas Kongresi (4-11 Eylül 1919)

Amasya Genelgesinde alınan karar gereği toplanmıştır.

İstanbul Hükümeti kongreyi engellemek amacıyla Elazığ Valisi Ali Galip ve Ankara Valisi Muhiddin Paşa'yı görevlendirmiş fakat netice elde edememiştir.

Kongrede yaşanan sorunlar

a) Başkanlık sorunu

b) Mandacılık meselesi

c) Mustafa Kemal'in ittihatçılıkla suçlanması

Not: Kongreye her ilden delege katılımı olmamasının nedeni İstanbul hükümeti ve valilerin engellemeleridir.

Not: Erzurum kongresi kararları genişletilerek kabul edilmiştir.

Kararları

●Faaliyet gösteren tüm cemiyetler Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adı altında birleştirilmiştir.

→Milli mücadelenin tek merkezden yönetilmesi sağlanmıştır.

→Bölgesel yerine ulusal mücadele benimsenmiştir.

●Manda ve himaye fikri bir daha gündeme gelmemek üzere reddedilmiştir.

→Koşulsuz-şartsız bağımsızlık kabul edilmiştir.

●Erzurum Kongresinde Doğu illerini temsil etmek amacıyla oluşturulan Temsil Heyeti'nin yetkisi genişletilmiş, üye sayısı arttırılmış ve Temsil Heyeti tüm yurdu temsil eder hale getirilmiştir.

Not: Kongre kararlarını duyurmak amacıyla **İrade-i Milliye** gazetesi çıkarılmıştır.

☆Sivas Kongresi toplanma amacı ve aldığı kararlar bakımından tek ulusal kongremizdir.

Not: Kongreyi engelleyemeyen Damat Ferit hükümeti istifa etmiş yerine Ali Rıza Paşa hükümeti kurulmuştur.

→Bu durum Temsil Heyetinin İstanbul Hükümetine karşı kazandığı **ilk siyasi başarıdır**.

Not: Temsil Heyeti aldığı bir kararla Ali Fuat Paşa'yı Batı cephesi komutanlığına atamıştır.

→Bu durum Temsil Heyetinin **hükümet** gibi hareket ettiğinin ve **Yürütme** yetkisini kullandığını gösterir.

General Harbours Raporu

ABD Başkanı Wilson tarafından Anadolu ve Kafkasları incelemek amacıyla bölgeye gelen General Harbours raporunda;

a) Doğu Anadolu'da Türkler çoğunluktadır.

b) Bölgede Ermenilerin katledildiği iddiaları doğru değildir.

Uyarı: General Harbours Raporu Milli mücadelemizin haklılığını ispatlayan ikinci uluslararası belgedir.

Amasya Görüşmeleri (20-22 Ekim 1919)

Damat Ferit'in istifasının ardından kurulan Ali Rıza Paşa hükümeti milli mücadeleye karşı daha ılımlı bir politika izlemiş ve Temsil Heyeti ile bir görüşme planı oluşturulmuştur.

Amasya da yapılması planlanan bu görüşmelere Temsil Heyeti adına **Mustafa Kemal** İstanbul Hükümeti adına da **Salih Paşa** katılmıştır.

Uyarı: Ali Rıza Paşa'nın bizzat katılmamasının nedeni otoritesinin sarsılmaması içindir.

Önemi ve Özellikleri

→ İstanbul Hükümeti, Temsil Heyetinin varlığını **resmen** kabul etmiştir.

→ Görüşmelerde Mebusan Meclisinin açılması kararı alınmış fakat Mustafa Kemal meclisin İstanbul dışında bir yerde toplanmasını istemesine rağmen bu kararı kabul edilmemiştir.

Temsil Heyetinin Ankara'ya Gelişi

→ Amasya Görüşmelerinde alınan karar gereği seçimler yapılmış, seçimleri ağırlıklı olarak müdafaa-i hukukçular kazanmıştır.

→ Mustafa Kemal bu seçimlerde Erzurum milletvekili seçilmiştir.

Ankara'nın merkez olmasının nedenleri

- İstanbul'a yakın olması
- Batı cephesine yakın olması
- Ulaşım imkanlarının elverişli olması
- İşgal edilmemiş güvenilir bir bölge olması

Son Osmanlı Mebusan Meclisinin Açılması

(12 Ocak 1920)

Mustafa Kemal Erzurum mebusu seçilmiş olmasına rağmen hakkında ki turuklama kararının devam ediyor olmasından ötürü İstanbul'a gitmemiş ancak İstanbul'a gidecek olan mebuslardan iki hususu gerçekleştirmelerini istemiştir.

a) Mecliste Müdafaa-i Hukuk grubu oluşturmak

→ Böylelikle kongrelerde alınan kararlar rahatça meclisten geçirilebilecekti.

b) Meclis başkanı seçilmek

→ Eğer Mebusan Meclisi İtilaf kuvvetlerinin baskınına uğrayacak olursa meclis başkanı sıfatıyla meclisi Anadolu'da bir yerde toplayabilmek.

Not: Delegation padişah otoritesinden çekindiklerinden her ikisini de yapamamışlardır. Müdafaa-i Hukuk grubu yerine **Felah-ı Vatan** grubu kurulmuş meclis başkanlığına da **Celalettin Arif Bey** seçilmiştir.

★ Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nde alınan son karar Misak-ı Milli Kararları olmuştur.

Not: İtilaf devletlerinin meclis toplantısına müdahale etmemelerinin nedeni kendi aleyhlerine bir karar çıkacağına inanmamış olmalarındandır.

Misak-ı Milli Kararları (28 Ocak 1920)

Kapitülasyonlar

Araplar

Boğazlar-Borçlar

Sınırlar

Azınlıklar

Referandum

1- Kapitülasyonlar kaldırılacak

2- Azınlık hakları komşu ülkelerdeki Müslümanlara tanınan haklar kadar olacaktır.

3- Boğazların ve İstanbul'un güvenliği sağlanmalıdır.

4- Mondros imzalandığı tarihte henüz işgal edilmemiş olan yerler milli sınırlara dahildir.

5- Arapların yaşadığı yerlerde gerekirse halk oylaması yapılacaktır.

6- Elviye-i Selase (Kars-Ardahan-Batum) ve Batı Trakyada halk kendi geleceğine kendisi karar vermelidir.

İstanbul'un İşgali (16 Mart 1920)

Mebusan Meclisi'nde Misak-ı Milli kararlarının alınmasının ardından İtilaf devletleri mebusan meclisini dağıtarak bir kısım milletvekilini Malta'ya sürgüne göndermiş ve İstanbul'u resmen işgal ettiklerini duyurmuşlardır.

İşgale Karşı Alınan Tedbirleri

- İstanbul ile her türlü haberleşme kesilecek
- İstanbul da ki tutuklamalara karşılık Anadolu'da görev yapan İtilaf subayları tutuklanacak
- Geyve ve Ulukışla demiryolları tahrip edilecek
- Anadolu' dan İstanbul'a gönderilen her türlü vergi ve kıymetli eşyalara el konulacak.

Milli Mücadele Yanlısı Basın

İrade-i Milliye

Hakimiyet-i Milliye(TBMM'nin yarı resmi yayın organı)

Ceride-i Resmiye (TBMM'nin resmi yayın organı)

Açıksöz

Albayrak

İleri

Yenigün

Anadolu Ajansı

Vakit

Tasvir-i Efkâr

Yeni Adana

Milli Mücadele Karşıtı Basın

Peşman- ı Sabah,Alemdar,Ümit,Aydede,Tan,Zafer,İrşad

I.TBMM DÖNEMİ (23 NİSAN 1920)

Misak-ı Milli kararlarının alınmasının ardından İstanbul 16 Mart 1920 de işgal edilmiş ardından Mebusan Meclisi dağıtılmıştı bunun üzerine Ankara'da yeni bir meclisin açılması kararlaştırılmış 23 Nisan 1920 **Hacı Bayram Veli Camii'**nde kılınan Cuma namazının ardından I.TBMM en yaşlı üye olan **Sinop Mebusu Şerif Bey** Başkanlığı'nda açılmıştır.

Meclisin Özellikleri

Özelliği	Açıklaması
Kurucu Meclistir	Kendine ait anayasa hazırlamıştır.(1921 anayasası)
Milliyetçi Meclistir	Azınlık temsilcilerine yer verilmemiştir.
İhtilalci bir Meclistir	Egemenliğin yalnızca millete ait olduğunu kabul etmiştir.
Çok sesli demokratik meclistir	Her meslek grubundan insan bulunmakta olup seçimle göreve gelmişlerdir.
Olağanüstü yetkilere sahiptir	Yasama,Yürütme,Yargı (Kuvvetler Birliği) yetkilerini kendinde toplamıştır.
Siyasi partiler yoktur	Asıl gaye birlik ve beraberliği sağlamaktır.
Meclis Hükümeti sistemi uygulanmıştır	Meclis başkanı aynı zamanda hükümetinde başkanıdır.
İnkılapçı Meclistir	Saltanatı kaldırmıştır.

Not: TBMM'nin açılmasıyla Temsil Heyetinin görevi sona ermiştir.

Mustafa Kemal 24 Nisan'da Meclis Başkanı seçilmiş ve aynı gün meclise bir önerge sunmuştur. Kabul edilen bu önerge **24 Nisan Önergesi** veya **1 No'lu Kararlar** olarak kabul edilmiştir.

24 Nisan Önergesi

1- Hükümet kurmak zorunludur

→İstanbul Hükümeti yok sayılmıştır.

2- Geçici kaydıyla da olsa bir padişah vekili atamak uygun değildir.

→Meclisin daimi ve kararlarında bağımsız olacağı vurgulanmıştır.

3- Büyük Millet Meclisinin üstünde bir güç yoktur.

→Ulus egemenliğinin üzerinde bir güç tanınmamıştır.

4- Yasama ve Yürütme yetkileri TBMM'ye aittir.

→Kararları hızlı bir şekilde alıp uygulamak için Güçler Birliğini benimsemiştir.

5- Meclis tarafından seçilecek bir heyet hükümet işlerini tayin eder. Meclis başkanı aynı zamanda hükümetinde başkanıdır.

→Meclis Hükümeti sistemi benimsenmiştir. Hızlı karar alıp uygulamak istenmiştir. Kurulacak olan bu yeni hükümete **İcra Vekilleri Heyeti** adı verilmiştir.

6- Padişah ve halife baskıdan kurtulduktan sonra meclisin vereceği karara göre hareket edecektir.

→Birlik ve beraberliğin sağlanması bunun yanında saltanat yanlılarının da mücadeleye dahil edilmesi amaçlanmıştır.

TBMM'ye Karşı Çıkarılan Ayaklanmalar

A) Doğrudan İstanbul Hükümeti Destekli İsyanlar

TBMM'nin gücü ve otoritesinin İstanbul ve çevresine hakim olmasını engellemek amacıyla çıkarılmıştır.

1- Ahmet Anzavur İsyanı

2- Kuvay-ı İnzibatiye (Hilafet Ordusu) İsyanı

B) İstanbul Hükümeti ve İtilaf Devletleri Destekli İsyanlar

Bu isyanlarda halkın dini ve ekonomik duyguları isitsmar edilmeye çalışılmıştır.

Not: Şeyhülislam Dürrizade Abdullah Efendi'nin çıkardığı fetva İtilaf devletlerine ait uçaklar tarafından Anadolu'ya atılmış ve halkın dini duyguları kullanılmıştır.

1- Bolu, Düzce, Hendek, Adapazarı İsyanı

2- Delibaş Mehmet İsyanı (Konya)

3- Koçgiri İsyanı (Erzincan)

4- Şeyh Eşref İsyanı (Bayburt)

5- Milli Aşireti İsyanı (Urfa)

6- Bozkır İsyanı (Konya)

7- Çopur Musa İsyanı (Afyon)

8- Ali Batı İsyanı (Mardin)

9- Cemil Çeto İsyanı (Muş)

C) Kuvay-ı Milliyeci iken Sonradan İsyan Edenler

1- Çerkez Ethem İsyanı

2- Demirci Mehmet Efe İsyanı

D) Azınlıkların Çıkardığı İsyanlar

1- Ermeni İsyanı

2- Rum İsyanı

TBMM'nin Ayaklanmalara Karşı Aldığı Önlemler

1- Hıyanet-i Vataniye Kanunu çıkarıldı.

2- İstanbul ile tüm haberleşme ve resmi evrak alışverişi yasaklandı.

3- İstiklal Mahkemeleri kuruldu.

4- Şeyhülislamın fetvasına karşılık **Ankara Müftüsü Börekçizade Rifat Efendi** karşı fetva çıkardı.

5- Asker kaçaklarını önlemek için **Firariler Kanunu** çıkarıldı.

İstiklal Mahkemelerinin Özellikleri

- a) Üyeleri milletvekillerinden oluşmuştur
- b) Kararları kesin olup temyizi yoktur.
- c) Gezici mahkemelerdir.

Not: İstiklal Mahkemelerinin kurulmasıyla daha önce Yasama ve Yürütme yetkilerine sahip olan meclis Yargı yetkisini de kullanmaya başlamıştır.

Uyarı: İstiklal Mahkemeleri 1920-1924 ile 1925-1927 yılları arasında görev yapmıştır.

SEVR ANTLAŞMASI (10 AĞUSTOS 1920)

İtilaf devletleri daha önce aralarında anlaşamadıkları Osmanlı topraklarını paylaşım amacıyla **San Remo Konferansı'nda** bir araya gelerek Sevr'in taslağını hazırlayıp Osmanlı hükümetine sundular. Meclis kapalı olduğundan Osmanlı **Saltanat Şurası** tarafından antlaşma kabul edilip onaylanmıştır.

- İstanbul Osmanlı da kalacak azınlık haklarına uyulmazsa geri alınacak.
- Boğazlar içerisinde Türk üyenin olmadığı uluslar arası bir heyet tarafından yönetilecek.
- Anadolu'nun Doğusu'nda Ermeni, Güneydoğusu'nda ise bir Kürdistan devleti kurulacak.
- Antalya ve Konya çevresi İtalya'ya verilecek.
- Doğu Trakya ve Batı Anadolu Yunanistana verilecek.
- Çukurova ve çevresi Fransızlara ait olacak.
- Suriye Fransa'ya, Arabistan ve Irak İngiltere'ye verilecek.
- Kapitülasyonlardan tüm devletler yararlanacak.
- Mecburi askerlik kaldırılacak.

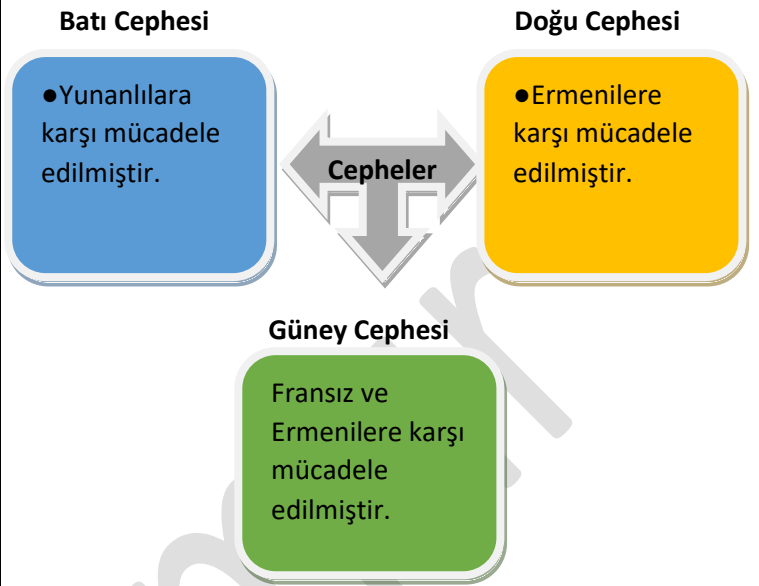
Not: Antlaşma Meclis onayından geçmediği için geçersiz olup **ölü doğmuş** bir antlaşma niteliğine sahiptir.

Not: TBMM antlaşmayı onaylayan ve imzalayanları vatan haini ilan etmiştir.

Bilecik Görüşmeleri (5 Ağustos 1920)

Osmanlı Hükümeti TBMM'nin varlığını kabul etmiştir.

MİLLİ MÜCADELE CEPHELER DÖNEMİ

Doğu Cephesi

- Bu cephede Ermenilere karşı mücadele verilmiştir.
- BMM cephe komutanlığına XV. Kolordu Komutanı Kazım Karabekir'i tayin etmiştir.
- Kazım Karabekir, Sarıkamış, Kars ve Batum'u geri almayı başarmış 3 Aralık 1920'de Ermenilerle antlaşma imzalanmıştır.

Gümrü Anlaşması (Aralık 1920)

- BMM ile Ermeniler arasında imzalandı.
- Aras Nehri ve Çıldır Gölü Türk-Ermeni sınırı kabul edildi.
- Ermenistan, Sevr'i reddedecek.
- Kars, Sarıkamış, Kağızman, Iğdır, Oltu Türkiye'ye verilecek.

Önemi

- Anlaşma TBMM'nin ilk askeri ve diplomatik başarısıdır.
- TBMM'yi tanıyan ilk devlet Ermenistan'dır.
- Türkiye adı ilk kez bir siyasi belgede kullanılmıştır.

Not: Doğu cephesinin kesin olarak kapanması Kars Anlaşması ile olmuştur.

Güney Cephesi

→Bu cephede Fransız ve işbirlikçisi Ermeniler ile mücadele edilmiştir.

→Güney cephesinde düzenli ordu birlikleri yer almamış olup, cephe tamamen halkın direnişi sonucunda kazanılmıştır.

→Mücadeleler en fazla Adana, Maraş, Antep ve Urfa'da yaşanmıştır.

Adana: Kemal Bey, Yüzbaşı Osman Nuri

Antep: Şahin Bey, Şehit Kamil

Urfa: Yüzbaşı Ali Saip

Maraş: Sütçü İmam, Kılıç Ali, Aslan Bey

Not: Güney cephesinde ki halkın bu başarılarından dolayı TBMM 6 Şubat 1921'de Antep'e "**Gazi**", Maraş'a 1973'te "**Kahraman**", Urfa'ya 1984'te "**Şanlı**" unvanlarını vermiştir.

Uyarı: Güney cephesinin resmi olarak kapanması Fransızlarla 1921'de imzalanan Ankara anlaşmasıyla gerçekleşmiştir.

Batı Cephesi

→Kurtuluş Savaşının en kanlı mücadelesi burada yaşanmıştır.

→Bu cephede Yunanlılar ile mücadele edilmiştir.

→Cephenin kazanılmasında düzenli ordunun kurulması etkili olmuştur.

Düzenli Ordunun Kurulma Nedenleri

1- Kuvay-ı Milliye'nin düşman ilerleyişini durduramaması.

2- Düzenli Yunan ordusuna karşı düzensiz birliklerle mücadele edilemeyeceğinin anlaşılması.

3- Kuvay-ı Milliye güçlerinin disiplin ve otoriteden yoksun olması.

4- Gediz taarruzunda Kuvay-ı Milliye'nin aldığı yenilgi.

I. İnönü Muharebesi (6-10 Ocak 1921)

→Yunanlılara karşı kazanılan ilk zaferdir.

→TBMM'ye duyulan güven artmıştır.

→Düzenli orduya katılım artmıştır.

→İsmet Paşa Albaylıktan Generalliğe terfi etmiştir.

→TBMM aynı anda Çerkez Ethem birlikleriyle de mücadele etmiş Çerkez Ethem olayına da son vermiştir.

Sonuçları

Moskova Anlaşması

İstiklal Marşının Kabulü

Londra Konferansı

Afganistanla Dostluk anlaşması

Teşkilat-ı Esasiye'nin Kabulü

Teşkilat-ı Esasiye Kanununun Kabulü (20 Ocak 1921)

→Yeni Türk Devleti'nin ilk anayasasıdır.

→Olağanüstü dönemde hazırlandığı kişi hak ve özgürlüklerine yer verilmemiştir.

→Türkiye Cumhuriyetinin en yumuşak anayasasıdır.

→Kanuni Esasi'nin ulusal egemenlikle çelişmeyen hükümlerine de yer verilmiştir.

1) Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.

2) Yasama, Yürütme, Yargı yetkileri TBMM'ye aittir.

3) Türkiye Devleti, BMM tarafından idare olunur. Hükümetinin adı Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetidir.

4) Din işleri TBMM tarafından yerine getirilir.

Not: Bu madde 1921 Anayasasının laik olmadığının kanıtıdır.

Londra Konferansı (21 Şubat 1921)

Konferansın Amacı: Yunan ordusunun toparlanmasını sağlamak.

Sevr Antlaşmasını yumuşatarak TBMM'ye kabul ettirmek.

Not: İtilaf Devletleri Konferansa Ankara Hükümeti ile İstanbul Hükümetini birlikte çağırmıştır.

Amaç; iki hükümet arasında ki fikir anlaşmazlıklarından faydalanmak.

TBMM'nin Temsilci Göndermesinin Nedenleri

- Uluslar arası alanda varlığını tanıtmak
- Türklerin barış yanlısı değiller tezini çürütmek
- Misak-ı Milli'yi ilk ağızdan tüm dünya'ya duyurmak.

Konferansa;

TBMM Adına: Bekir Sami Bey

İstanbul Hükümeti Adına: Sadrazam Tevfik Paşa katılmışlardır.

Konferansın Önemi

—İtilaf Devletleri TBMM'yi hukuken tanımışlardır.

—Misak-ı Milli tüm dünya 'ya duyuruldu.

Türk- Afgan Dostluk anlaşması (1 Mart 1921)

TBMM'yi tanıyan **ilk Müslüman devlet** Afganistan'dır.

İstiklal Marşının Kabulü (12 Mart 1921)

- Milli duyguları pekiştirmek amacıyla **Maarif(Eğitim)Vekaleti** tarafından düzenlenen yarışmada Mehmet Akif'in yazdığı şiir 12 Mart 1921'de Milli Marş olarak kabul edilmiştir.
- Mehmet Akif, İstiklal Marşını **Türk ordusuna** armağan etmiştir.
- İstiklal Marşı ilk olarak **Açıksöz** gazetesinde yayınlanmıştır.

Moskova Anlaşması (16 Mart 1921)

—TBMM ile Sovyet Rusya arasında imzalanmıştır.

—Anlaşmayı TBMM adına Yusuf Kemal Tengirşek ve Dr. Rıza Nur imzalamıştır.

● İki taraftan birinin tanımadığı bir anlaşmayı diğeri de tanımayacaktır.

→Bu madde ile Sovyet Rusya Sevr'i reddetmiştir.

● Osmanlı Devleti ile Çarlık Rusya arasında yapılan tüm anlaşmalar geçersiz sayılacak.

→Bu madde ile her iki ülkede köklü yönetim değişikliklerinin yaşandığı belirtilmiştir.

● Sovyet Rusya Misak-ı Milli'yi kabul edecek.

→Misak-ı Milli'yi kabul eden ilk Avrupalı devlet Sovyet Rusya'dır.

● Rusya kapitülasyonlardan vazgeçmiştir.

→Sovyet Rusya Türkiye'nin bağımsızlığını kabul etmiştir.

● Batum Sovyet idaresinde ki Gürcistan'a verilecek.

→Batum'un kaybedilmesi Misak-ı Milliden verilen **ilk tavizdir.**

Not: TBMM'yi tanıyan, Sevr'i reddeden, Misak-ı Milli'yi kabul eden ilk Avrupalı devlet Sovyet Rusya'dır.

II. İnönü Savaşı (23 Mart-1 Nisan 1921)

→TBMM'nin Yunan ordusuna karşı elde ettiği ikinci zaferdir.

→TBMM'nin gücü ve otoritesi artmıştır.

→Mustafa Kemal İsmet Paşa'ya çektiği telgrafta "**Siz orada yalnız düşmanı değil bu milletin makus talihininide yendiniz**" demiştir.

Not: II. İnönü Zaferi'nin ardından İtalya Anadolu'dan çekilme kararı almıştır.

Eskişehir-Kütahya Muharebeleri (10-24 Temmuz 1921)

→Yunan ordularının İnönü savaşlarının intikamını almak istemeleri üzerine yaşanmıştır.

→Yunan Kralı da İzmir'e gelerek **Büyük Ankara Seferi** adını verdiği saldırıyı başlatmıştır.

→8 Temmuzda Bursa işgal edilmiş bunun üzerine meclis kürsüsüne "**puşide-i siyah**" adı verilen siyah örtü asılmıştır. Bu örtü Büyük Taarruzun ardından kaldırılmıştır.

→Düzenli ordunun aldığı **ilk ve tek** yenilgidir.

→Yunan orduları Ankara-Polatlıya kadar ilerlemişlerdir.

→Mustafa Kemal orduya Sakarya nehrinin doğusuna çekilme emri vermiştir.

Sonuçları

a) Yenilginin ardından meclisin **Kayseri**'ye taşınması fikri gündeme gelmiştir.

b) Meclis, 5 Ağustos 1921'de **Başkomutanlık Kanununu** kabul ederek tüm yetkilerini 3 ay süreyle Mustafa Kemal'e devretmiştir.

Not: Başkomutanlık Kanununun çıkmasında muhalif mebuslar büyük destek vermişlerdir. Bunun nedeni olası bir yenilgide bütün sorumluluğu Mustafa Kemal'in üzerine yiktir.

Uyarı: Başkomutanlık yetkisiyle birlikte Mustafa Kemal Erzurum Kongresi öncesi istifa ettiği askerlik görevine yeniden dönmüştür.

I. Maarif Kongresi (16-21 Temmuz 1921)

→Eskişehir-Kütahya Savaşları devam ederken toplanmıştır.

→Kongrenin açılış konuşmasını Mustafa Kemal yapmıştır.

Not: Kongrenin savaş döneminde toplanması TBMM'nin eğitime verdiği önemi göstermekle birlikte Kurtuluş Savaşının muhakkak kazanılacağına olan inancıda vurgulamaktadır.

Tekalif-i Milliye Emirleri (7-8 Ağustos 1921)

→Mustafa Kemal Başkomutanlık Kanununa dayanarak yayınlamıştır.

→Ordunun ihtiyaçlarının halk tarafından karşılanması amaçlanmıştır.

→Mustafa Kemal'in yayınladığı Tekalif-i Milliye Emirleri **Yasama**, Tekalif-i Milliye Komisyonları **Yürütme**, İstiklal Mahkemelerinin kurulması **Yargı** yetkilerini kullandığının kanıtıdır.

İstiklal Yolu

Milli mücadele döneminde Anadolu'dan gelen yardımları batı cephesine ulaştırmak amacıyla oluşturulan kervan yoludur.

Bu yol;

İnebolu-Kastamonu-Çankırı-Ilgaz-Ankara arasında ki güzergâhtır.

Sakarya Meydan Muharebesi

(23 Ağustos-13 Eylül 1921)

→Mustafa Kemal'in Başkomutan sıfatıyla yönettiği muharebedir.

→Yunan ilerleyişini gören Mustafa Kemal Türk ordusuna şu tarihi emri vermiştir: "**Hatt-ı müdafaa yoktur, sath-ı müdafaa vardır. O sath bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kaniyle sulanmadıkça vatan terk edilmeyecektir**".

→22 gün 22 gece süren savaş Türk ordusunun zaferiyle sonuçlanmıştır.

→Mustafa Kemal bu savaş için **Sakarya Melhame-i Kübrası** adını vermiştir.

→Bu savaş aynı zamanda **Subaylar Savaşı** olarak da anılmaktadır.

Sonuçları

•Türk ordusunun 1683 II. Viyana Kuşatmasından beri süregelen geri çekilişi sona erdi.

•TBMM tarafından Mustafa Kemal'e "**Gazilik**" unvanı ve "**Mareşallik**" rütbesi verildi.

●Fransızlarla **Ankara**, Kafkas ülkeleriyle **Kars**, Ukrayna ile Dostluk Anlaşmaları imzalandı.

●İtalya Anadolu'dan tamamen çekildi.

Kars Antlaşması (13 Ekim 1921)

—Sovyet Rusya'nın isteği üzerine TBMM ile Azerbaycan-Gürcistan-Ermenistan arasında imzalanmıştır.

—Antlaşmayı TBMM adına Kazım Karabekir imzalamıştır.

Not: Antlaşma ile bugünkü **Doğu sınırimız kesin olarak** çizilmiştir.

Uyarı: Doğu sınırlarımızın belirlenmesinde **Gümrü-Moskova-Batum-Kars** anlaşmaları etkili olmuştur.

Ankara anlaşması (20 Ekim 1921)

—TBMM ile Fransa arasında imzalanmıştır.

—TBMM adına anlaşmayı Dışişleri Bakanı Yusuf Kemal Tengirşek imzalamıştır.

●Fransa işgal ettiği yerleri terk edecek

●Süleyman Şah'ın kabrinin bulunduğu yer Türk toprağı kabul edilecek.

●İskenderun ve Hatay, Fransız mandasında ki Suriye'ye verilecek fakat buraların resmi dili Türkçe olacaktır.

Önemi

→Güney cephemiz resmi olarak kapanmıştır.

→TBMM'yi tanıyan ilk İtilaf devleti Fransa'dır.

→Hatay, Misak-ı Milli'den verilen **ikinci taviz** olmuştur.

Büyük Taarruz (Başkomutanlık Meydan Muharebesi)

(26-30 Ağustos 1922)

—Sakarya zaferinin hemen ardından Türk ordusunun taarruza geçmemesinin temel nedeni ordunun henüz taarruz gücüne ulaşmamış olmasındandır.

—Meclisteki tartışmaların ardından Başkomutanlık Kanununu süresiz olarak uzatıldı.

Mustafa Kemal Kocatepe'den "Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri". emrini vermiş bu doğrultuda 9 Eylül'de **İzmir** 11 Eylül'de **Bursa** kurtarılmıştır.

—Zaferin ardından Mustafa Kemal'in önerisiyle Fevzi Çakmak Paşa'ya Mareşallik rütbesi verilmiştir.

Not: Bu savaş tarihte **Rum Sındığı** savaşı olarak da adlandırılmaktadır.

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI (11 EKİM 1922)

—TBMM ile İtilaf devletleri arasında imzalanmıştır.

—TBMM adına İsmet Paşa görüşmelere katılmıştır.

—Yunanlılar görüşmelere katılmamış onları temsilen İngiltere yer almıştır.

1- Türk-Yunan savaşı sona erecek

2- Yunanlılar, Doğu Trakya'yı 15 gün içinde İtilaf devletlerine teslim edecek onlarda 30 gün içinde TBMM'ye bırakacak.

3- İstanbul ve Boğazlar TBMM'ye bırakılacak barış yapılıncaya kadar TBMM bu bölgelere giremeyecek.

Önemi

●Kurtuluş Savaşımızın askeri safhası bitmiş, diplomatik safhası başlamıştır.

●İstanbul'un TBMM'ye bırakılmasıyla Osmanlı Devleti **hukuken** sona ermiştir.

●İstanbul ve Doğu Trakya savaş yapılmadan kazanılmıştır.

●Mondros Ateşkes Antlaşması geçersiz hale gelmiştir.

Not: İstanbul ve Doğu Trakya'nın teslim alınması için TBMM tarafından Refet Bele görevlendirilmiştir.

Barış Öncesi Yaşanan Gelişmeler

—Mustafa Kemal yapılacak barış görüşmelerinin **İzmir**'de gerçekleşmesini istemiş fakat bu teklif reddedilerek tarafsız bir ülke olan İsviçre'nin Lozan kentinde yapılması kararlaştırılmıştır.

—İtilaf devletleri konferansa TBMM ile birlikte İstanbul hükümetini de davet etmiş bunun üzerine TBMM 1 Kasım 1922 de **Saltanatı** kaldırmıştır. Böylece Türk halkının tek temsilcisinin TBMM olduğu ispatlanmıştır.

Not: İtilaf Devletlerinin amacı iki hükümet arasında ikilik çıkarıp bundan faydalanmaktır.

—Konferans öncesi baş delege tartışması yaşanmış ancak Mustafa Kemal'in de desteğiyle İsmet Paşa seçilmiştir.

Nedeni: İsmet paşanın elde ettiği askeri başarıları ve Mudanya da ki diplomatik başarısı.

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI (24 TEMMUZ 1923)

—Konferansın ilk gününde söz alan İsmet Paşa "**Çok ıstırap çektik, çok kan akıttık her medeni millet gibi istiklal istiyoruz**" demiştir.

—Konferans'ın I.tur görüşmeleri 22 Kasım 1922'de başlamış görüşmelerden sonuç alınamayınca konferans 4 Şubat 1923'te dağılmıştır.

—Ankara'ya dönen Türk heyetine karşı mecliste başlayan sert muhalefet üzerine TBMM **seçimleri yenileme** kararı almıştır.

—23 Nisan 1923'te görüşmeler ikinci kez başlamış devletlerin karşılıklı tavizleri sonucunda antlaşma imzalanmıştır.

Lozan'a giden heyetten;

a) Ermeni yurdu Meselesi

b) Kapitülasyonlar konusunda

asla taviz vermemeleri gerekirse konferansı terk etmeleri istenmiştir.

Kararlar

1- Sınırlar

a) Batı Sınırı: Meriç Nehri sınır kabul edilmiştir.

b) Suriye Sınırı: Fransa ile imzalanan 1921 Ankara anlaşmasına göre belirlenmiş olup **Hatay** dışarıda bırakılmıştır.

c) Irak (Musul) Sınırı: Lozan'da çözümlenemeyen tek konudur. Dokuz ay içerisinde çözümlenmesi şartıyla Türk-İngiliz ikili görüşmelerine bırakılmıştır.

2- Boğazlar

Başkanı Türk olan uluslar arası bir komisyon tarafından yönetilmesine karar verilmiştir.

3- Kapitülasyonlar

Siyasi, adli, mali ayrıcalıklar içeren kapitülasyonlar tümüyle kaldırıldı.

4- Azınlıklar

Türkiye sınırları içerisinde yaşayan tüm azınlıkların Türk vatandaşı sayılmasına karar verilmiştir.

5- Borçlar

En fazla Fransa ile sorun yaşanmıştır. Osmanlıdan kalan borçların Türkiye'nin payına düşen kısmının taksitler halinde ödenmesi kararlaştırıldı.

6- Yabancı Okullar

En fazla Fransa ile sorun yaşanmış olup ülkemizde bulunan tüm okulların Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmasına karar verilmiştir.

7- Adalar

Gökçeada, Bozcaada ve Tavşan adaları Türkiye'ye diğer Ege adaları ise Yunanistan'a bırakılmıştır. Rodos ve On iki ada ise İtalya'ya verilmiştir.

8- Nüfus Mübadelesi

Batı Trakya'da yaşayan Türkler ile İstanbul'da yaşayan Rumlar hariç diğerleri karşılıklı olarak yer değiştirecektir.

9- Patrikhane

Patrikhane İstanbul'da kalacak fakat dünyevi yetkileri olmayacaktır.

10- Savaş Tazminatı

Yunanistan savaş tazminatı olarak Karaağaç'ı verecektir.

Lozan Antlaşmasının Önemi

- Yeni Türk Devleti'nin varlığı ve bağımsızlığı tüm dünya'ya kabul ettirildi.
- Sevr Antlaşması tamamen tarihe karışmıştır.
- Yeni Türk Devleti'nin tapu senedi niteliğine sahiptir.

SİYASAL ALANDA YAPILAN İNKILÂPLAR

Saltanatın Kaldırılması (1 Kasım 1922)

Nedenleri

- a) Ulusal egemenlik anlayışına ters düşmesi
- b) Yönetimin tüm ulusa mal edilmek istenmesi
- c) Lozan Konferansına İstanbul Hükümeti'nin de davet edilmesi
- d) Yönetimde iki başlılığa neden olması

Not: TBMM 1Kasım 1922 de Rauf Bey'in verdiği kanun teklifiyle Saltanat idaresine son vermiştir.

Sonuçları

- a) Ulusal egemenliğin önündeki engel kaldırıldı
- b) 623 yıllık Osmanlı Devleti resmen sona erdi
- c) Yönetimde ki ikiliklere son verildi.

Not: TBMM Saltanatı kaldırdığı tarihte Halifeliğe dokunmamıştır. Nedeni ortamın henüz buna uygun olmayışdır.

Not: Padişah Vahdettin yurt dışına çıkınca TBMM Abdülmecit Efendi'yi halife seçmiştir.

Uyarı: Saltanatın kaldırıldığını ve İstanbul Hükümetinin lağvedildiği haberini TBMM adına Refet Bele vermiştir.

Ankara'nın Başkent Oluşu (13 Ekim 1923)

Milli mücadelenin merkezi oluşu ve yeni bir başlangıcı temsil etmesi açısından Ankara yeni Trük Devletinin başkenti ilan edilmiştir.

Cumhuriyetin İlanı (29 Ekim 1923)

Nedenleri

- a)Devletin rejiminin belli olmaması
- b)Devlet başkanlığı sorununun ortaya çıkması
- c)Hükümet bunalımının yaşanması
- d)Ulusal egemenliğin güçlendirilmek istenmesi

Meclis Hükümeti Sistemi Nedir?

Hükümeti oluşturacak olan bakanlar meclis içerisinde tek tek oylanarak seçilir. Adaylar konusunda uzlaşma sağlanmadığı takdirde hükümeti kurmak zorlaşır.

Bu sistemde Başbakan olmayıp, Meclis başkanı aynı zamanda hükümetinde başkanlığını yürütürdü.

Kabine Sistemi Nedir?

Bu sistemde hükümeti oluşturacak bakanlar, Başbakan tarafından seçilir, Cumhurbaşkanı tarafından onaylanırdı. Bu sistemde Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Meclis Başkanı bulunmaktaydı. Kabine sisteminde hükümeti kurmak çok daha kolaydı.

29 Ekim 1923'te çıkarılan bir kanunla Cumhuriyet ilan edildi.

Sonuçları

- 1)Yeni Türk devletinde rejimin adı konuldu.
- 2)Cumhurbaşkanlığı seçimi yapıncı devlet başkanlığı sorunu çözüldü.

3)Kabine sistemine geçilerek hükümet bunalımı sona erdirildi.

4)Yönetimdeki iki başlılık sona erdi.

5)Ulusal egemenlik yolunda çok büyük bir adım atıldı.

Cumhurbaşkanı: **Mustafa Kemal**

Başbakan: **İsmet İnönü**

Meclis Başkanı: **Fethi Okyar**

Halk Fırkasının Kurulması

Mustafa Kemal 8 Nisan 1923'te yayınladığı "**Dokuz Umde**" ile mecliste ki Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin Halk Fırkasına dönüştürüleceğini belirtti.

9 Eylül 1923'te Halk Fırkası resmen kuruldu.

Halifeliğin Kaldırılması (3 Mart 1924)

Nedenleri

- Yönetimde Laik bir sistem oluşturulmak istenmesi
- Halifeliğin Cumhuriyet rejimine ters düşmesi
- Son Halife Abdülmecit Efendi'nin devlet başkanı gibi hareket etmeye başlaması.
- İnkıpların önündeki en büyük engel olması
- Hintli lider Ağa Han ile Afgan lideri Emir Ali Han'ın halifelikle ilgili İsmet İnönü'ye yazdıkları mektupların basına yansması.

Sonuçları

- 1)Laik devlet düzenine geçişin en büyük aşaması sağlandı
- 2)İnkıpların önündeki en büyük engel kaldırıldı.
- 3)Cumhuriyet rejimi güçlendirildi.
- 4)Ümmetçi devlet anlayışından milliyetçi devlet anlayışına geçildi.
- 5)Osmanlı hanedanının yurt dışına çıkarılması kararı alındı.

3 Mart 1924'te Çıkarılan Diğer Kanunlar

- a)Tevhid-i Tedrisat Kanunu
- b) Erkan-ı Harbiye Vekaletinin Kaldırılması
- c) Şeriye ve Evkaf Vekaletinin Kaldırılması
- d) Osmanlı Hanedanının Yurtdışına çıkarılması

1924 Anayasasının Kabulü

1921 Anayasasında kişi hak ve özgürlüklerine yer verilmemesi. Devletin rejimine uygun bir anayasasının yapılmasının zorunlu olması gibi nedenlerle ilan edilmiştir.

- 1-Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.
- 2-Devletin yönetim şekli cumhuriyettir.
- 3-Devletin dini **İslam**, başkenti **Ankara** ve resmi dili **Türkçe**'dir.
- 4-Yasama ve Yürütme yetkileri meclise aittir.
- 5-Seçme ve seçilme hakkı yalnızca Türk erkeklerine aittir.

Not: 1960 darbesine kadar yürürlükte kalmış dolayısıyla **en uzun süre** yürürlükte kalan anayasadır.

Zaman içerisinde yapılan değişiklikler

- a)Devletin dini İslamdır ibaresi anayasadan çıkarıldı.
- b)Kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanındı.
- c)1937'de Atatürk ilkeleri anayasaya dahil edildi.

Siyasal Partiler

Cumhuriyet Halk Fırkası (CHF)

9 Eylül 1923'te açılan Halk Fırkası cumhuriyetin ilanının ardından 10 Kasım 1924'te adını CHF olarak değiştirdi.

En uzun süre iktidar olan partidir.

Cumhuriyetin ilk siyasi partisidir.

İnkıpları gerçekleştiren partidir.

Ekonomide devletçilik modelini benimsemiştir.

Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası (TCF)

Cumhuriyetin ilk muhalefet partisidir.

Partinin genel başkanı Kazım Karabekir'dir.

Ekonomide liberalizmi savunmuştur.

Parti rejime muhalif kişilerin toplandığı bir yer haline dönüşmüş Şeyh Said isyanıyla bağlantılı olduğu gerekçesiyle kapatılmıştır.

Şeyh Said İsyanı (13 Şubat 1925)

Türkiye'nin Musul meselesini görüştüğü esnada ortaya çıkan bir isyandır.

Laik devlet düzenine karşı çıkarılan bu isyanı Fethi Okyar hükümeti bastıramayınca hükümet istifa etmiş yerine İsmet Paşa hükümeti kurulmuştur.

Takriri Sükun Kanunu

İsmet Paşa hükümeti isyanı bastırmak amacıyla Takrir-i Sükun Kanununu çıkarmış bir isyan bölgesinde diğeri Ankarada olmak üzere iki İstiklal mahkemesi kurulmuştur.

Bu kanun ile hükümete;

- a) Basına sansür
- b) Partileri kapatma
- c) Kişi hak ve özgürlüklerini kısıtlama yetkileri verilmiştir.

Uyarı: Şeyh Said İsyanı rejime karşı çıkarılan ilk isyandır.

Not: Şeyh Said isyanı dini karakterli bir isyan olup laik devlet düzenine karşı yapıldığından en fazla Laiklik ilkesini tehdit etmiştir.

Not: İsyanla bağlantısı olduğu gerekçesiyle Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kapatılmıştır.

Serbest Cumhuriyet Fırkası (SCF)

Cumhuriyetin ikinci muhalefet partisidir.

Parti Mustafa Kemal'in isteği üzerine Fethi Okyar tarafından kurulmuştur.

Ekonomide liberalizmi savunmuştur.

Kadınlara siyasal haklar verilmesini benimsemiştir.

Not: Rejim karşıtlarının partide toplanmaya başladığını gören Fethi Okyar partiyi kapatmak durumunda kalmıştır.

Not: SCF'nin kapatılması Türkiye'nin henüz çok partili siyasi hayata geçecek siyasi olgunluğa erişemediğinin göstergesidir.

Menemen (Kubilay) Olayı (23 Aralık 1930)

Rejim karşıtlarının İzmir'de başlattığı ayaklanmadır. İsyanı bastırmak için gönderilen Asteğmen Kubilay'ın şehit edilmesi üzerine bölgeye gönderilen birlikler isyanı bastırmış isyancılar Divan- Harpte yargılanmışlardır.

Not: Menemen İsyanı cumhuriyet rejimine karşı çıkarılan ikinci ayaklanmadır.

HUKUK ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

Medeni Kanunun Kabulü (17 Şubat 1926)

Nedenleri

- a) Şer'i Hukuka göre düzenlenen Mecellenin çağın gerisinde kalması.
- b) Akla ve bilime uygun yeni bir hukuk sisteminin oluşturulmak istenmesi.
- c) Ülkede hukuk birliğinin olmaması.

Medeni Kanun ile;

- 1-Dil, din, ırk, cinsiyet farkı olmaksızın herkes kanun önünde eşit sayıldı.
- 2-Resmi nikah zorunluluğu kabul edildi.
- 3-Tek eşle evlilik kuralı getirildi.
- 4-Boşanma hakkı kadınlara da verildi.
- 5-Kadınlara mirastan eşit pay hakkı verildi.
- 6-Kadınlara istediği mesleği seçme hakkı verildi.

Not: Medeni Kanun ile kadınlara herhangi bir siyasal hak tanınmamıştır.

Uyarı: Kadınlara kendi soyadını kullanma hakkı 2002 yılında verilmiştir.

Medeni Kanun-İsviçre

Ceza Hukuku-İtalya

Borçlar Hukuku-İsviçre

İcra ve İflas Kanunu-İsviçre

Ticaret Kanunu-Almanya dan alınmıştır.

EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

Tevhid-i Tedrisat Kanunu (3 Mart 1924)

→Eğitim ve Öğretimde birlik kanunudur. Türkiye’de ki tüm okullar Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlandı.

→Eğitim ve Öğretimde ki ikiliklere son verildi

→Ümmetçi eğitim anlayışından milliyetçi eğitim anlayışına geçildi.

→İlköğretim zorunlu ve parasız olmuştur.

Medreselerin Kapatılması (11 Mart 1924)

—Dinin eğitim üzerindeki etkisine son vermek ve eğitimdeki ikiliği ortadan kaldırmak amacıyla medreselerin kapatılmasına karar verilmiştir.

Yeni Türk Harflerinin Kabulü (1 Kasım 1928)

—Okuma yazmayı kolaylaştırmak, Batı dünyasıyla daha uyumlu olmak ve modern bir eğitim anlayışı hakim kılmak amacıyla kabul edilmiştir.

Uyarı: Yeni Türk harflerinin kabul edilmesiyle okur-yazar oranında belirgin bir artış yaşanmıştır.

Not: Yeni Türk harfleriyle çıkarılan ilk gazete “**Mardin**”dir.

Not: Yeni harflerle basılan ilk kitap ise Tevfik Fikret’in “**Tarihi Kadim Doksan Beşe Doğru**” adlı kitabıdır.

Millet Mekteplerinin Açılması (24 Kasım 1928)

—Yeni Türk Harflerini halka öğretmek ve okur-yazar oranını arttırmak amacıyla açılmıştır. Mustafa Kemal’e “**Başöğretmen**” unvanı verilmiştir.

Türk Tarih Kurumunun Açılması (1931)

—Türklerin dünya medeniyetine katkılarını araştırmak

—Türk tarihinin köklü bir geçmişe sahip olduğunu kanıtlamak

—Türklerin sarı ırktan olmadığını ispatlamak

—Türk toplumundan milli bir bilinç oluşturmak amacıyla açılmıştır.

Halk Evlerinin Açılması

—İnkılapları halka öğretmek ve halkın kültürel gelişimine katkıda bulunmak amacıyla açılmıştır. Günümüzde ki halk eğitim merkezlerine benzeyen bu kurum 1951’de kapatılmıştır.

Türk Dil Kurumunun Açılması (1932)

—Türk dilinin zenginliğini ortaya çıkarmak

—Türkçeyi yabancı dillerin etkisinden kurtarmak amacıyla kurulmuştur.

Not: TDK’nin okur-yazar oranının artmasıyla herhangi bir ilgisi yoktur.

Üniversite Reformu (1933)

—Cenevre Üniversitesinden Türkiye’ye davet edilen Prof.Dr. Albert Malche’nin hazırladığı rapor doğrultusunda MEB gerekli düzenlemeleri yapmış Darülfünun kapatılarak yerine Cumhuriyetin ilk üniversitesi olan İstanbul Üniversitesi kurulmuştur.

Güzel Sanatlar

—Osmanlı döneminden kalan Sanayi Nefise Mektebi, Güzel Santlar Akademisine dönüştürüldü.

—Müzik alanında Musik-i Muallim Mektebi ve Cumhurbaşkanlığı Filarmoni Orkestrası kuruldu.

—Tiyatro alanında Osmanlıdan kalan Darülbeyazıt kapatılarak İstanbul Şehir Tiyatrosu kuruldu.

TOPLUMSAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

Kılık-Kıyafet ve Şapka Kanunu (1925)

—Türk toplumunu çağdaş ve modern bir görüntüye kavuşturmak amacıyla çıkarılmıştır.

—Diyanet İşleri Başkanı, Patrik ve Hahambaşı dışında dini kıyafetler ile dolaşılması yasaklanmıştır.

—Erkeklerin fes veya kavuk yerine şapka takması zorunlu hale getirilmiştir.

Not: Mustafa Kemal, şapkayı ilk kez **Kastamonu** gezisi sırasında tanıtmıştır.

Tekke, Zaviye ve Türbelerin Kapatılması

—Bu tür dini mekânların rejime ve laik düzene tehdit oluşturan yerler olması ve Türk toplumunu laik bir düzene kavuşturmak gayesiyle kapatılmışlardır.

Aynı kanunla; şeyhlik, dervişlik, müritlik, seyitlik gibi unvanları kullanmak da yasaklandı.

Takvim, Saat ve Ölçü Birimlerinde Değişiklik

—Uluslararası ilişkilerde birliği sağlamak

—Türk toplumunu modern bir görüntüye kavuşturmak amacıyla kabul edilmiştir.

—Arşın-okka-endaze yerine: **Metre ve kilogram**

—Hicri ve Rumi Takvim yerine: **Miladi Takvim**

—Hafta sonu tatili Cuma yerine: **Pazar**

—Alaturka saat yerine: **Milletler arası saat** kabul edilmiştir.

Soyadı Kanununun Kabulü (1934)

—Resmi işlemlerde meydana gelen karışıklıklara son vermek amacıyla çıkarılmıştır.

—Alınacak soyadlarının Türkçe olması

—Ayrıcalık belirten ve gülünç soyadlarının kullanılmaması kararlaştırılmıştır.

—Ayrıca ağa, hacı, hafız, molla, efendi, bey gibi ayrıcalık belirten unvanların yasaklanmasına karar verilmiştir.

Not: Burada ki amaç ayrıcalıksız bir toplum yapısının oluşturulmak istenmesidir.

Not: Meclis tarafından Mustafa Kemal'e **ATATÜRK** soyadının verilmesi kararlaştırılmış ve bu soyadın başkası tarafından kullanılması yasaklanmıştır.

Kadınların Siyasal Haklarına Kavuşması

—Medeni Kanun ile kadınlara sosyal, ekonomik ve hukuksal haklar tanınmış ancak siyasal hak verilmemişti.

Bu bağlamda Türk kadını;

Belediye seçimlerine katılma (1930)

Muhtar seçimlerine katılma (1933)

Vekil seçme ve seçilme hakkına (1934) kavuşmuştur.

Not: Türk kadınları genel seçimlere ilk kez 1935'te katıldı. Yapılan bu seçimlerde **17** kadın milletvekili olarak meclise katıldı.

EKONOMİ ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

1)İzmir İktisat Kongresi (1923)

—Milli ve bağımsız bir ekonomi oluşturmak amacıyla toplanmıştır.

—Başkanlığını Kazım Karabekir yapmıştır.

—Yeni Türk Devletinin ekonomi politikalarını belirleyecek olan Misak-ı İktisadi Kararları burada kabul edilmiştir.

Misak-ı İktisadi Kararları

1-Hammaddesi yurt içinde bulunan sanayi dalları kurulacak

2-Özel teşebbüsün yapamadıkları devlet eliyle yapılacak

3-Küçük işletmelerden fabrikalara geçilecek

4-Yabancıların kurdukları tekellerden kaçınılacak

5-Özel teşebbüse kredi sağlayan devlet bankası kurulacak

2)Sanayi ve Ticaret alanında Gelişmeler

A)Teşvik-i Sanayi Kanunu (1927)

—Özel teşebbüsü sanayiye dahil etmek amacıyla çıkarılmıştır. Fakat istenilen sonuç elde edilememiştir.

Nedeni:

a)1929 Dünya Ekonomik Krizi

b) Özel teşebbüsün elinde yeterli sermaye olmaması

B) Sanayi kuruluşlarına yatırım yapmak ve maden imtiyazlarını alıp işletmek amacıyla **Sanayi ve Maadin Bankası** kuruldu.

C) Yeraltı kaynaklarının araştırılması için **Maden Tetkik Arama (MTA) Enstitüsü** kuruldu.

Bu sektöre destek sağlamak amacıyla **Etibank** kuruldu.

D) Tekstil sektörüne öncülük etmek amacıyla **Sümerbank** açıldı.

E) Ticaret ve Sanayinin geliştirilmesi için ilk özel banka olan **İş Bankası** açıldı.

F) Türk parasının değerini korumak amacıyla 1930'da **Merkez Bankası** kuruldu.

3)Tarım Alanındaki Gelişmeler

—Köylünün üzerinde ağır bir yük olan **Aşar vergisi** kaldırıldı(1925)

Not: Aşar vergisi Halkçılık ilkesi doğrultusunda yapılan bir inkılaptır.

—**Yüksek Ziraat Enstitüsü** kurularak modern tarıma geçme aşaması başladı

—Ankara'da modern tarımı teşvik amacıyla **Atatürk Orman Çiftliği** açıldı.

4) Denizcilik Alanındaki Gelişmeler

Kabotaj Kanunu (1 Temmuz1926)

—Kapitülasyonlar nedeniyle Türk gemicilerinin kendi karasularımızda ticaret yapamaz hale gelmesi

—Bozkurt-Lotus olayı ile yaşanan gelişmeler üzerine Kabotaj Kanunu çıkarıldı.

—Bu kanun ile Türk denizlerinde ticaret yapma hakkı yalnızca Türk denizcilerine verildi.

Not: Deniz ticaretine mali destek sağlamak amacıyla **Denizbank** kuruldu.

ATATÜRK DÖNEMİ DIŞ POLİTİKA

Dış politikanın Temel Esasları

1-Bağımsızlığa saygı duyma

2-Yurtta barış, dünyada barış

3-Sınırlarını genişletmeme

4-Başka devletlerin iç işlerine karışmama kendi iç işlerine karıştırmama

—Atatürk dönemi Türk dış politikası iki dönem halinde incelenmektedir.

1 Dönem: 1923-1930 arası Lozan'dan kalan sorunları çözüme kavuşturmak.

2. Dönem: 1930-1938 arası dönemde yaklaşan savaş öncesi gerekli tedbirleri alıp dünya barışına katkıda bulunmak.

1923-1930 Arası Dış Politika

A)Türk-Yunan İlişkileri

Nüfus Mübadelesi (Etabli) Sorunu

Yunanistan'ın İstanbul'da daha fazla Rum bulundurmamak istemesi üzerine yaşanmıştır. Konu Milletler Cemiyetine taşınmış ancak orada da çözülememiştir. Yeni bir savaş durumunun belirmesi üzerine Ankara'da yapılan bir anlaşma ile İstanbul Rumları ile Batı Trakya Türkleri yerleşim tarihlerine bakılmaksızın yerleşik (etabli) sayılmışlardır.(1930)

Not: Mübadele sorununun ardından Türk-Yunan ilişkileri barış sürecine girmiş Kıbrıs Sorununa kadar iyi ilişkiler devam etmiştir. Hatta Yunan Başbakanı Venizelos, Atatürk'ü 1934'te ki **Nobel Barış Ödülüne** aday göstermiştir.

Patrikhane Sorunu

—Türkiye mevcut patriğin mübadeleye tabi tutulmasını istemiş Yunanistan ise buna karşı çıkmıştır.

—Türkiye meseleyi kendi iç sorunu kabul etmiş yeni patriğin seçilmesiyle sorun sona ermiştir.

B)Türk-İngiliz İlişkileri

Musul Sorunu

—Bu sorun Lozan’da çözülemeyen tek sorun olmuştur. 9 ay içerisinde iki devlet arasında çözümlenemeyen. Musul sorunu için Türkiye halk oylaması istemiş fakat İngiltere bunu kabul etmemiştir.

—Haliç Konferansı ile mesele görüşülmüş fakat burada da bir çözüme ulaşılamamıştır.

—İngiltere Hakkârî’nin de Irak’a bırakılmasını istemesiyle sorun Milletler Cemiyetine götürülmüş ancak;

a)İngiltere’nin Milletler Cemiyetindeki ağırlığı

b)İç politikada yaşanan Şeyh Said isyanı nedeniyle Musul İngiliz mandasında ki Irak’a bırakıldı.

Not: Musul kaybedilmesi Misak-ı Milliden verilen **üçüncü** tavizdir.

1926 Ankara Antlaşması

1-Musul, Kerkük, Süleymaniye Irak’a verildi.

2-Hakkari Türkiye’ye verilecek Türk-Irak sınırı çizilecek

3-Musul petrolününin %10’u 25 yıl süreyle Türkiye’ye verilecek

C)Türk-Fransız İlişkileri

Borçlar Meselesi

1929 Dünya ekonomik krizinin etkisiyle Türkiye ödemelerde sıkıntı yaşamış yeni bir taksitlendirme planıyla sorunu çözümlenmiştir.

Yabancı Okullar Sorunu

Fransa’nın kendi okullarına ayrıcalık talep etmesi üzerine sorun yaşanmış Türkiye meseleyi kendi iç sorunu kabul ederek görüşmeleri sonlandırmıştır.

1932-1938 Arası Dış Politika

Bu dönemde uluslararası barışa katkı sunmak ve yaklaşan savaş öncesi sınırların güvenliğini sağlamaya yönelik politikalar takip edilmiştir.

Milletler Cemiyetine Üye Olunması (1932)

Türkiye uluslararası barışa katkı sunmak amacıyla Yunanistan ve İspanya’nın davetiyle cemiyete üye olmuştur.

Balkan Antantı (1934)

Almanya ve İtalya’nın saldırgan politikalarına karşın;

Türkiye

a

Yunanistan

Yugoslavya

a

Romanya arasında imzalanmıştır.

Not: Balkan Antantı ile Türkiye **batı** sınırlarını güvence altına almıştır.

Uyarı: Bulgaristan revizyonist politika izlediğinden Arnavutluk ise İtalya’nın baskısından birliğe katılmamıştır.

Montrö Boğazlar Sözleşmesi (1936)

Almanya ve İtalya'nın hızlı bir şekilde silahlanmaya başlaması ve yeni bir savaş tehlikesinin belirmesi üzerine Türkiye'nin başvurusuyla İsviçre'nin Montrö kentinde düzenlendi.

1-Boğazlar komisyonu kaldırıldı

2-Boğazların idaresi **tamamen** Türkiye'ye geçti

3-Yabancı ticaret gemilerinin geçişi serbest bırakıldı

4-Yabancı savaş gemilerinin geçişi sınırlandırıldı

Not: İtalya ve Japonya sözleşmeyi imzalamadı. İtalya antlaşmaya 1938'de dâhil oldu.

Sadabad Paktı (1937)

İtalya'nın Habeşistan'ı işgali üzerine;

Türkiye

İran

Irak

Afganistan arasında imzalandı.

Not: Bu gelişme ile Türkiye **doğu** sınırlarını güvence altına aldı.

Uyarı: Suriye yayılcı siyaset izlediğinden birliğe katılmamıştır.

Hatay'ın Anavatana Katılması (1939)

—II. Dünya Savaşı tehlikesi ortaya çıkınca Fransa, Hatay üzerindeki manda yönetimini kaldırmış ve Suriye'ye bırakmıştır. Türkiye bu duruma karşı çıkararak meseleyi Milletler Cemiyetine götürmüştür.

—Milletler Cemiyeti, Hatay'da bağımsız bir devlet kurmayı öngörmüş 1938'de **Hatay Bağımsız Türk Cumhuriyeti** kurulmuştur.

—Hatay Meclisi bir yıl sonra aldığı kararla anavatana katılmayı kabul etmiştir.

Not: Hatay'ın anavatana katılmasıyla Misak-ı Milli **son** şeklini almıştır.